

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för kulturgeografi och
ekonomisk geografi

När infrastruktur leder till fördrivning av idrottare: en analys av utrednings- och beslutsprocesserna för Lunds nya sjukhus.

Namn: Simon Tyrberg

Handledare: Anders Lund Hansen

Examensarbete inom kandidatprogrammet för samhällsplanering SGEL36

Abstract

Navigating conflicting interests in regards to land usage is an essential task in the field of urban planning. When the planner's task changes however to become a job of identifying the best available central location for new large scale infrastructure, the navigating instead turns into a question of who is to be displaced. This study examines a case study in Lund, Sweden, where a new generation hospital is to displace practitioners and associations of various sports from their collective city owned sporting grounds. The study examines from a right to the city perspective to what degree the users of the dismantling sporting grounds have been heard and included in the decision and planning process. The study finds that the municipality and the county, in violation with the right to the city, prioritized the identified needs of the hospital above all else and because of that took no steps to include the associations before the decision to evict them had been made.

Key words: Displacement, Right to the city, Land use, Participation, Participatory planning

Sammanfattning

När en förtätande stad omgiven av högkvalitativ jordbruksmark får i uppgift att planera för ny storskalig infrastruktur går planeringens roll från att vara ett navigerande av intressekonflikter till att istället peka ut vem eller vilka som det kan vara lämpligt att fördriva för att ta deras mark i anspråk. Den här studien undersöker en fallstudie där Lunds kommun och Region Skåne utreder lokaliseringsalternativ för ett nytt sjukhus och landar i att det lämpligaste är att avveckla stadens största idrottsplats. Studien tar avstamp i sociologen Henri Lefebvres teoretiska ramverk "rätten till staden" med syftet att undersöka hur offentliga aktörer vid potentiell fördrivning av användare av en plats lyssnar på användarna och inkluderar dem i utrednings- och beslutsprocesserna. För att besvara syftet listas tre frågeställningar:

- I vilken utsträckning hade idrottsföreningarna möjlighet att medverka och påverka i utrednings- och beslutsprocesserna för lokaliseringen av Skånes nya universitetssjukhus i Lund?
- Hur väl stämmer graden av deltagande och inkludering överens med de grundläggande principerna i rätten till staden?
- Vilka prioriteringar var avgörande för de olika aktörerna för att Smörlyckan valdes som plats för det nya sjukhuset?

Studien landar i att Regionens främsta prioritering var att sjukhuset skulle få optimala förutsättningar. Studien landar vidare i att kommunens främsta prioritering var att sjukhuset skulle förläggas i Lund, varför det viktigaste för kommunen var att leverera ett alternativ på regionens villkor. Därmed inkluderades idrottsföreningarna inte i någon utsträckning förrän det stod klart att de skulle fördrivas, vilket går emot de grundläggande principerna i rätten till staden. Studien avslutas med en diskussion om rätten till staden som teori och dess applicerbarhet på fallet.

Innehållsförteckning:

Abstract	1
1. Inledning	4
2. Syfte och frågeställning	4
3. Avgränsningar	5
4. Bakgrund	5
5. Teori	7
6. Tidigare forskning	10
7. Metod	11
8. Empiri	13
8.1 Dokumentanalys	13
8.1.1 Lokaliseringsutredningens krav	13
8.1.2 Etablering på Brunnshög	14
8.1.3 Etablering på Smörlyckan	15
8.1.4 Nuvarande lokalisering	16
8.2 Intervjuer	17
8.2.1 Fotbollsföreningens behov och prioriteringar	17
8.2.2 Lunds kommuns och Socialdemokraterna i Lunds prioriteringar	18
8.2.3 Idrottsföreningarnas inkludering i planeringsprocesserna	19
8.2.4 Idrottsföreningarnas framtida anläggningar	22
9. Analys	23
9.1 Grad av inkludering	23
9.2 Utredningens förutsättningar	25
9.3 Sammantaget	27
9.4 Idrottsutövares rätt till staden	28
10. Slutsatser	30
11. Diskussion	32
12. Framtida forskning:	34
13. Källförteckning:	35
13.1 Litteratur:	35
13.2 Offentligt tryck:	36
Bilaga 1: Intervjumallar	37

1. Inledning

Lund, en kommun i södra Sverige med knappt 130 000 invånare (SCB statistikdatabasen, u.å.) är i behov av ett nytt sjukhus. Utredarna är överens om att det inte kan byggas på samma plats som det befintliga sjukhuset utan kräver en ny lokalisering. Uppgiften är knappast unik men likväl komplex i en stad som gradvis har växt utåt och omgärdas av högkvalitativ skyddsvärd åkermark. Lägg därtill att staden huserar ett universitet med medicinsk forskning som efterfrågar att det nya sjukhuset liksom det gamla förläggs på en central plats inom gångavstånd för forskarna och problematiken tydliggörs. Ingen sådan ledig tomt finns att tillgå, och därmed återstår endast att tvinga bort någon annan om alla krav ska kunna mötas. Valet föll på Smörlyckans idrottsplats, vars idrottsföreningar med till stor del barn som medlemmar fick en svår batalj i knät.

Det här är en studie av i vilken mån offentliga aktörer som utreder om användare av en plats ska fördrivas och platsen bebyggas, inkluderar användarna i arbetet och i sådana fall hur. Studien tar avstamp i sociologen Henri Lefebvres (1996 [1968]) tankar och visioner i sin teori "Rätten till staden" som underkänner äganderätten och utgår från att alla som lever i staden själva bör vara med och delta i dess utformande.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att med hjälp av fallet Smörlyckan undersöka i vilken mån samhällsplaneringen och politiken tar hänsyn till och inkluderar befintliga användare av en plats vid planering av ny storskalig infrastruktur. Uppsatsen syftar vidare till att genom samma fall, och genom Henri Lefebvres (1996 [1967]) teoretiska ramverk rätten till staden, analysera och diskutera hur väl graden av inkludering av användare av en plats stämmer överens med Lefebvres tankar och visioner för att på så vis identifiera möjliga orättvisor i svensk samhällsplanering gällande krockande markanvändning.

För att uppnå syftet kommer uppsatsen att besvara följande frågeställningar:

- I vilken utsträckning hade idrottsföreningarna möjlighet att medverka och påverka i utrednings- och beslutsprocesserna för lokaliseringen av Skånes nya universitetssjukhus i Lund?
- I vilken utsträckning stämmer graden av deltagande och inkludering överens med de grundläggande principerna i rätten till staden?

För att besvara frågeställningarna nyanserat behöver de olika aktörernas prioriteringar i fallet förstås, och som en följd av det, även vilka alternativ som beslutsfattarna ställdes inför. Därmed kommer också följande frågeställning att besvaras:

- Vilka prioriteringar var avgörande för de olika aktörerna för att Smörlyckan valdes som plats för det nya sjukhuset?

3. Avgränsningar

Eftersom idrottsutövarna på Smörlyckan och i närliggande Victoriastadion är de som använder platsen idag, och de som Lunds kommun och Region Skåne planerar att fördriva, är det dessa som är studiens fokusgrupp. Specifikt utgår studien från idrottsutövare som är medlemmar i en eller flera av de idrottsföreningar som bedriver verksamhet på området. Det är ändå värt att nämna att det även är vanligt med spontanidrott på området. Både fotbollsplaner och banor för racketsporter går att boka mot en avgift, och en del idrottsutrustning går att hyra eller köpa på Victoriastadion. Det är inte heller ovanligt med barn och ungdomar som umgås vid fotbollsplanerna och spelar spontant där det är ledigt.

Uppsatsen analyserar en utrednings- och beslutsprocess genom det teoretiska ramverket Rätten till staden, från början konceptualiserat av Henri Lefebvre. Teorin innehåller element som är utopiska och därav följer en naturlig debatt kring hur och om utopin ska realiseras. Uppsatsen ämnar använda rätten till staden för att belysa eventuella orättvisor som följer av skeenden i svensk samhällsplanering. Följaktligen är det inte uppsatsens syfte att avancera Lefebvres teorier. Några reflektioner kring motsättningen och teorins styrkor och begränsningar följer istället efter studiens slutsatser.

4. Bakgrund

Lunds sjukhus nuvarande lokaler lever idag inte upp till kraven för högteknologisk vårdverksamhet (Region Skåne, 2022). Sjukhuset som tillsammans med sjukhuset i Malmö är en del av Skånes universitetssjukhus vårdade genomsnittligen varje dag under år 2023 1071 patienter (Skånes universitetssjukhus, u.å.). Att det är ett universitetssjukhus innebär att sjukvården samverkar med forskning och utbildning på universitetsnivå, i det här fallet med Medicinska fakulteten vid Lunds universitet. Fakulteten uppger att de har 3000 helårsstudenter och 1832 anställda (Lunds universitet, 2024), samt att en förutsättning för deras existens är att de har en geografisk närhet till sjukhuset (Region Skåne, 2022).

Region Skåne som driver sjukhuset (Skånes universitetssjukhus, u.å.) har tidigare slagit fast att de inte ser det som ett alternativ att bygga det nya sjukhuset på samma plats som det nuvarande (Kuprijanko, 2022b). Lunds kommuns politiker behövde därmed ta ställning till vilken annan plats i staden de ser som mest lämplig att bebygga. Efter att ha utrett ett flertal

lokaliseringsalternativ återstod till sist ett alternativ på Brunnsberg, som idag är brukbar jordbruksmark, och ett på Smörlyckan, som är en idrottsplats.

Den nionde november 2022 bestämde en majoritet i kommunstyrelsen i Lunds kommun, på initiativ av det nya styret bestående av Socialdemokraterna och Moderaterna, att de i sitt remissyttrande till Region Skåne ska meddela att de föredrar att Lunds framtida universitetssjukhus byggs på Smörlyckan (Kuprijanko, 2022a). Platsen är idag ett utpräglat idrottsområde med fotbollsplaner i gräs och konstgräs, tennis- och padelbanor, och en anläggning för en kampsport. Även parasport, ultimate frisbee, cricket och amerikansk fotboll spelas på platsen (Simic et al., 2022). Intill fotbollsplanerna finns Victoriastadion som huserar allt från squash och badminton till handboll och fäktning. Innan stadsplanen antogs 1967 fanns på platsen redan två fotbollsplaner. Stadsplanen befäste området som en idrottsplats, och slog fast att platsen är till för allmänheten, att en idrottshall får uppföras samt att endast de befintliga två planerna får lov att hägnas in (Lunds kommun, 1967). Enligt de två fotbollsföreningarna har de båda klubbarna huserat på platsen sedan 1930 respektive 1944 (Lunds FF, u.å; Lunds SK, u.å.). Alla Smörlyckans idrottare och idrottsföreningar planeras nu behöva flytta någon annanstans. Vid tidpunkten för beslutet fanns dock inte någon färdig tanke på vart det skulle kunna vara.

Inför beslutet har idrottsföreningarna mobiliserat sig och offentligt framfört sin opposition till planerna genom att skriva gemensamma insändare (Simic et al., 2022) och ta initiativ till en namninsamling för bevarande av Smörlyckan som idrottsplats (Svahn & Agrell, 2023). Likväl föll beslutet till idrottens nackdel.

I samband med att beslutet att bebygga idrottsplatsen togs klubbade kommunstyrelsen på initiativ av kommunstyrelsens ordförande också att ett forum med namnet Smörlyckanrådet ska inrättas (Lunds kommunstyrelse, 2022). Initiativet kom från Socialdemokraterna våren innan (Socialdemokraterna i Lund, 2022) och klubbades efter valet när partiet tog över makten. Rådet skulle enligt skrivelsen samla representanter från alla idrottsföreningar verksamma på området, liksom ledande politiker och tjänstemän från alla berörda förvaltningar. Det uttryckliga syftet med rådet lyder som följer:

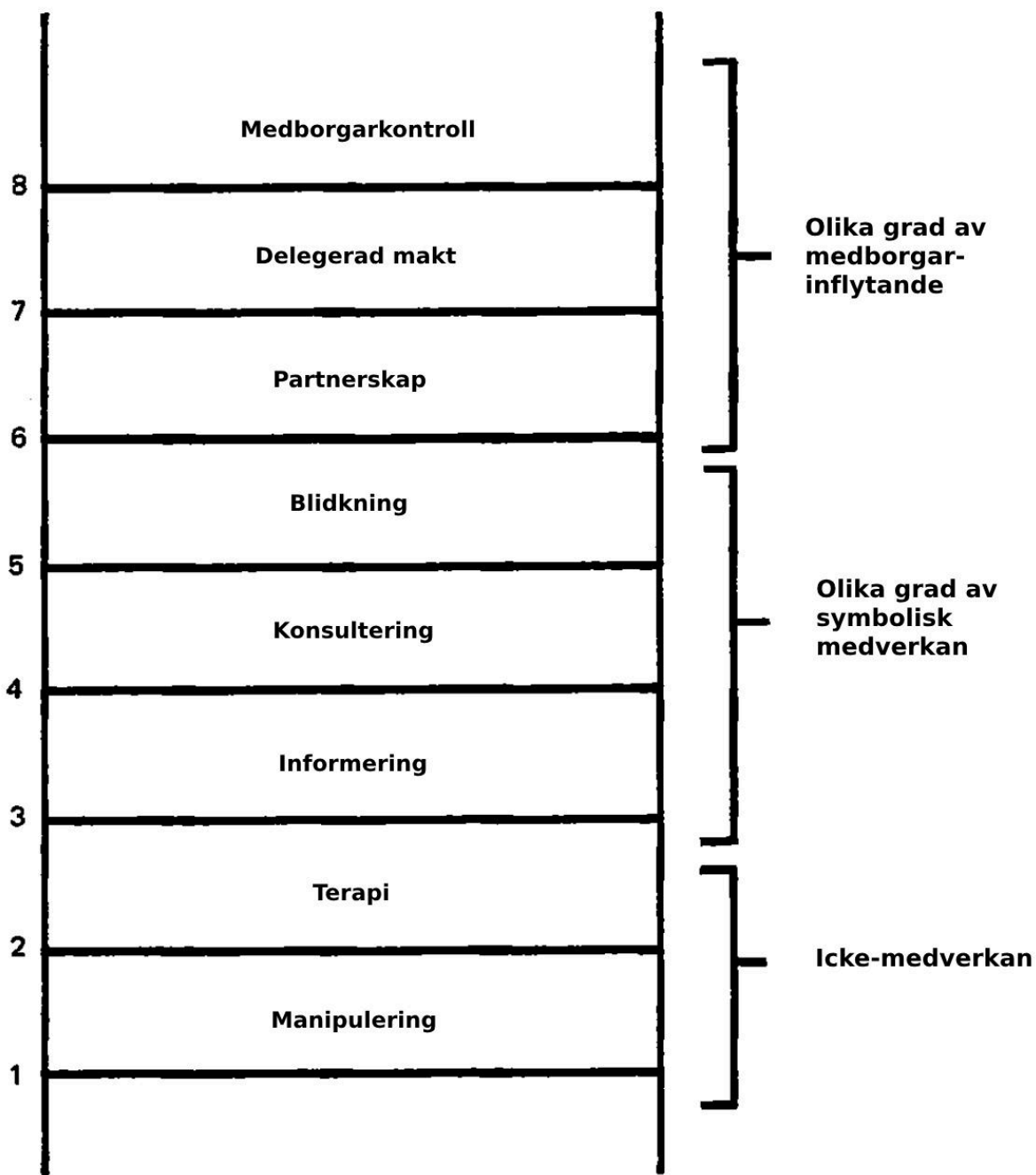
“...skapa dialog om idrottens möjligheter att vara kvar på platsen och förutsättningar att fatta välgrundade beslut om nya idrottsytor och att säkerställa att de nya idrottsytorna står färdiga innan byggnationen av sjukhuset i så fall börjar.” - Socialdemokraterna i Lund, 2022.

Eftersom beslutet togs samtidigt som kommunen bestämde sig för att avveckla idrottsplatsen var idrottens möjligheter att vara kvar på platsen små till obefintliga vid det första sammanträdet.

5. Teori

Som grund för att identifiera hur inkluderade idrottsföreningarna har varit i utrednings- och beslutsprocesserna för lokaliseringen av Lunds nya universitetssjukhus används Sherry Arnsteins (1969) teori och modell “stege för medborgarmedverkan” (*A Ladder for Citizen Participation*, översatt från engelska), illustrerad i *Figur 1*. En grundpremiss för teorin är att verklig medverkan är att likställa med att få makt. Arnstein (1969) menar att processen blir en skenprocess om den innehåller medverkan av berörda invånare utan att makten omfördelas. Med hjälp av hennes modell lyckades hon belysa att inkludering av invånare i beslutsfattande och samhällsplanering inte är svartvitt utan kan göras i olika grad av verklig påverkan.

Arnstein (1969) beskriver att de lägsta två pinnarna på stegen “manipulering” och “terapi” inte innehåller någon medverkan alls, utan består av skenprocesser som istället för att inkludera invånarna ska åtgärda deras upplevda brister genom att antingen utbilda dem eller kurerat dem från psykisk ohälsa. Hon förklarar steg tre och fyra som symboliska inkluderingsprocesser, även de utan verklig medverkan. “Informerings” är vanligtvis en envägskommunikation där makthavare redogör för sina planer utan att möjliggöra för de berörda invånarna att återkoppla. “Konsultering” är istället en form av undersökning där invånarna får komma med synpunkter, men enligt Arnstein (1969) blir de vanligen reducerade till statistik och sedan förbisedda. Hon poängterar att dessa båda steg kan vara viktiga för verklig medborgarmedverkan, men bara som ett första steg som sedan följs upp av en omfördelning av makt. “Blidkning” (*placation*, översatt) innefattar olika strategier för att formellt inkludera invånare, men där deras beslut vid behov kan stävjas, genom exempelvis en samlad majoritet som röstar avslag (Arnstein, 1969). De tre översta stegen “partnerskap”, “delegerad makt” och “medborgarkontroll” är tre olika steg där medborgarna tillåts medverka med faktiskt inflytande, antingen genom avtalat samarbete med beslutsfattarna, genom delegerad kontroll av processer, eller där invånarna styr processen i sin helhet (*ibid.*).

Figur 1: Sherry Arnsteins (1969) stige över medborgarmedverkan. Texten i modellen har översatts från engelska till svenska.

§

Den andra huvudsakliga teorin som används i uppsatsen är Henri Lefebvres (1996 [1968]) teori "rätten till staden" (*le droit a la ville*, översatt från franska), som tolkad och beskriven av Joshua Mousie (2023). Han beskriver hur Lefebvre först lanserade teorin 1967 och fick större spridning

under 1990-talet när hans verk översattes från franska till engelska. Mousie (2023) förklarar rätten till staden genom fyra “nyckelkoncept” som tillsammans definierar teorin.

Det första konceptet rör rätten och utanförskap (*alienation*, fritt översatt från engelska). Mousie (2023) beskriver Lefebvres definition av utanförskap som de grupper av människor som inte har möjlighet att påverka utvecklingen eller utformningen av staden eller den byggda miljön, utan får finna sig i att leva i stadens rumsliga och politiska periferier. Lefebvre pekar ut arbetarklassen som gruppen som tvingas leva i stadens utanförskap. Eftersom de inte har makten eller kapitalet att utveckla staden har de heller inte möjlighet att göra val i hur staden produceras. Rätten till staden handlar därmed om arbetarklassens rätt att bryta sitt utanförskap och få samma möjligheter som de privilegierade. Rätten bör vidare ses som en aktiv kamp snarare än något passivt. Rätten måste hela tiden krävas eftersom privilegier och krafter (kopplade till kapitalismen) trycker tillbaka dem som inte har makt (ibid.).

Det andra nyckelkonceptet rör stadens ontologi, både i dess optimala och dess suboptimala form. Mousie (2023) beskriver Lefebvres tankar som att när staden fungerar som bäst kan den liknas vid ett konstverk, i det att den produceras av mänskliga interaktioner. När den fungerar som sämst är den istället en samling objekt, där vad som byggs och var följer en logik efter maximal ekonomisk tillväxt. Tillväxt är en ensidig logik som leder till utanförskap och trycker tillbaka mänskliga idéer och kreativitet som skulle kunna forma staden (ibid.)

Det tredje nyckelkonceptet enligt Mousie (2023) gäller deltagande. De i utanförskap har inte bara rätt till, utan bör delta i produktionen av staden. Lefebvre är enligt Mousie (2023) kritisk till konceptet medborgare och att endast dessa ska ha rätt att appropriera staden och delta i utformandet av rummet. Istället menar han att alla som bor och vistas i staden ska ha rätt att vistas i, bo i och använda det urbana rummet utan hinder, vilket kräver att alla inkluderas i beslutsfattandet i och utformandet av staden.

I det fjärde nyckelkonceptet enligt Mousie (2023) är Lefebvre som mest utopistisk. Konceptet benämns som självförvaltning (*self-management*, fritt översatt från engelska). Mousie (2023) menar att det här konceptet är det minst utvecklade och endast kortfattat beskrivs av Henri Lefebvre. Den bakomliggande tanken är att dagens deltagande i den liberala demokratin endast lyckas involvera de mest politiskt insatta och engagerade medborgarna, och enbart kortvariga perioder. Istället, menar han, måste varje grupp i samhället kontinuerligt kräva verkligt politiskt inflytande och medverkan. Självförvaltningen bygger på en tro att människor kan och bör organisera sig och fatta beslut på gräsrotsnivån, och optimala samhällen bör uppmuntra det (Mousie, 2023).

6. Tidigare forskning

I det här avsnittet presenteras tidigare och angränsande forskning om studieområdet. Att som en följd av en planeringsprocess tvinga bort människor från en plats benämns i den här uppsatsen som fördrivning (*displacement*, översatt från engelska). Tidigare forskning har främst fokuserat på fördrivning av hyresgäster från sina bostäder. Listerborn och Baeten (2022) redogör för olika processer av fördrivning av människor från sina hem i Sverige. De menar att fördrivningsprocesser i Norden och i Sverige skiljer sig från andra platser eftersom system och reglering för bostäder skiljer sig nationellt. De nämner dock att det finns underliggande globala processer där likheterna kan vara större.

Listerborn och Baeten (2022) menar att det historiskt har funnits tre vågor av fördrivningar. Den första vågen var enligt dem en följd av rivningar under 1960- och 1970-talen av centralt belägna bostäder i syfte att göra plats för nya moderna och statligt subventionerade bostäder i den nationella satsningen "miljonprogrammet". Listerborn och Baeten (2022) redogör vidare för den andra vågen som kom under 1980-talet tillsammans med ett nytt program i syfte att rusta upp nedgångna bostäder. Den här gången sågs även de boende i dessa bostäder som ett problem och behövde därför bytas ut. Den tredje vågen är vi fortfarande inne i, och är ett resultat av att stora delar av bostäderna byggda under tiden för miljonprogrammet idag har renoveringsbehov. Hyresvärdarna vill bekosta upprustningen med höjd hyra vilket alla boende inte har råd med (ibid.).

Staheli, Mitchell och Gibson (2002) befinner sig närmre fallet i sin studie av fördrivning från odlingslotter och trädgårdar i New York. Trädgårdarna uppkom underifrån på tomter där hus som övergavs under finanskrisen under 70-talet blev rivna efter att dessa stått tomma en längre tid. När trenden att odla på tomterna blev uppenbar fick odlarna i likhet med idrottsutövarna på Smörlyckan ett erkännande av staden i form av officiella hyresavtal samt en del redskap. Likheten med Smörlyckan fortsätter när staden efter hand vill utnyttja sin formella äganderätt av tomterna för att kunna förse ett allmänt intresse. I New Yorks fall är det bostäder som ska byggas för att motverka den tryckande bostadsbristen i staden. Staheli, Mitchell och Gibson (ibid.) beskriver hur odlarna först förde sin kamp i domstolar med hjälp av frivilliga advokater, men bytte strategi till att få med sig den allmänna opinionen när rätten dömde emot dem. De framför att odlarna argumenterade för sin rätt till samhörighet och offentliga utrymmen, vilket Staheli, Mitchell och Gibson (ibid.) kopplar till rätten till staden.

Staheli, Mitchell och Gibson (2002) belyser ett intressant fall i sin studie, men lämnar alltjämt frågan om navigerande av intressekonflikter obesvarad. Fallet New York skiljer sig från Smörlyckan eftersom det var hundratals trädgårdar och inte en idrottsplats. Många trädgårdar revs utan att bli ersatta. Andra fick vara kvar efter att odlarna vann kampen i den allmänna opinionen. Dessa trädgårdar ombildades då till *land trusts* (en typ av icke vinstdrivande

ägandeform med syftet att bevara platserna), med effekten att färre bostäder byggdes än vad som hade varit möjligt. Likväl är deras resonemang om att offentligt ägande och ägande i land trusts båda kan vara riskabla för trädgårdarna eftersom inte heller land trusts har några garantier för att platserna ska förbli öppna och tillgängliga för den lokala gemenskapen (vilka de nu innefattar).

Grönområden, vilket Smörlyckan faktiskt är, har uppmärksammats inom forskningen som minskandes i storlek och antal som en konsekvens av att städer förtätas. Haaland och van Den Bosch (2015) listar grönområdenas många olika positiva effekter, för både människor och natur. Studien slår fast att mängden grönområden minskar som en direkt effekt av förtätning, att kvaliteten på befintliga grönområden i förtätande områden kan minska, och att mängden grönområden i förtätande stadsdelar kan vara otillräcklig. De lyfter vikten av grönplanering för att motverka detta och hoppas även på ekosystemtjänster för att beslutsfattare då måste ta dessa konkreta parametrar i beaktning.

Lund är en förtätande stad som här raderar ett grönområde, varför perspektivet är en rimlig ingång. Haaland och van Den Bosch (2015) har dock enbart ett makroperspektiv och fördjupar sig aldrig i upplevelsen av att förlora sitt grönområde eller i vilken utsträckning användare av rekreationella grönområden inkluderas när förtätning riskerar att bebygga deras plats. Där finns alltså något av en forskningslucka.

Sedan Henri Lefebvre först publicerade sina teorier om rätten till staden har många debatterat och byggt vidare på hans arbete. Purcell (2014) kontextualiserar teorin genom att först ge en överblick över Lefebvres övertygelse som revolutionär socialist, och samtidigt en anti-stalinist. Han menar att Lefebvres arbete eftersträvade en samhällsomvälvande revolution, men samtidigt inspirerades av Karl Marx tidiga publikationer där Marx inte är lika fokuserad på kapitalism utan kritiserar staten och arbetares möjligheter vid en frigörelse från alla former av borgerligt förtryck. Enligt Purcell (2014) ville Lefebvre att staten skulle falla sönder underifrån när invånare skulle börja kräva sin rätt till självförvaltning på gräsrotsnivå och i ökande utsträckning ta över statens uppgifter. Purcell (ibid.) förstår likt Mousie (2023) Lefebvres bild av kapitalismens krafter i staden som ledandes till isolering och uppdelning av olika typer av markanvändning, vilket rycker marken ifrån dess användare. Därmed menar han att Lefebvre kom att se markägares rättigheter som ledandes till utanförskap i staden, vilket måste brytas genom att invånarna approprierar staden och gör den till sin. Detta har invånarna rätt att göra, eftersom deras anspråk till stadens mark är mer legitimt än fastighetsägarnas (Purcell, 2014).

Kofui Attoh (2011) tar utifrån Lefebvres teorier ett grepp om vad rättigheter är. Han menar att det dels finns olika typer av rättigheter, och dels rättigheter som står emot varandra och kan kräva avvägningar mellan rättigheter, som exempelvis äganderätt och en rätt att inte gå hungrig. Han diskuterar hur rätten till staden kan te sig oskarp när den ska implementeras. Han går in på att det av vissa ansetts vara en styrka med teorin som därmed kan samla många olika kamper

under samma paraply, men att det också kan göra rätten som kamp uddlös. Det exemplifierar han med att rätten till staden både skulle kunna kokas ner till en rätt att röra sig i sin stad och en rätt att leva i en stad med ren luft. Om mobiliteten förutsätter bilism, står dessa två dock emot varandra. Attoh (ibid.) vill med artikeln föra in diskussionen på vad rätten till staden bör ses som för typ av rättighet, och vad för typ av avvägningar det skulle kräva.

7. Metod

Studien är en induktiv fallstudie av utredningarna och beslutet att lokalisera Lunds nya universitetssjukhus till Smörlyckans idrottsplats. Intervjuer och dokumentanalys används för att besvara frågeställningarna. Det är kvalitativa metoder som syftar till att förstå de olika aktörernas perspektiv.

Dokumentet som analyserats är den fördjupade lokaliseringsutredningen över Skånes universitetssjukhus i Lund (Region Skåne, 2022). Det är ett plandokument utfört av Region Skånes fastighetsbolag Regionfastigheter på uppdrag av Region Skåne. Dokumentet bygger på en tidigare lokaliseringsutredning som på ett mer översiktligt plan utredde nuläget och förutsättningarna för fyra lokaliseringsalternativ i Lund. Den fördjupade utredningen fördjupade två av dessa och adderade ett nytt alternativ, och är därmed den aktuella utredningen. Med hjälp av utredningen kan förståelse uppnås över utpekade för- och nackdelar med de olika utpekade lokaliseringsalternativen, samt vilka krav Regionfastigheter och Region Skåne har för lokaliseringen. Utredningen analyserades genom kodning i teman som sedan sammanfattades.

Två intervjuer har genomförts: en gruppintervju den 3:e maj 2024 med två förtroendevalda styrelseledamöter för en av fotbollsföreningarna på området (hädanefter benämnda som föreningsföreträdarna), och en videointervju den 8:e maj 2024 med en kommunpolitiker i en ledande position (hädanefter benämnd som politikern). Intervjuerna är en förutsättning för att förstå i vilken utsträckning föreningsföreträdarna har medverkat inför och efter beslutet att bebygga Smörlyckan. Eftersom Arnstein (1969) beskriver att verklig medverkan måste innefatta en verklig delegering av makt, blir intervjuernas syfte att ge svar på vem och vilka som har haft, respektive inte har haft makten i lokaliseringsbeslutet. De slutsatserna ligger sedan till grund för att jämföra processerna med rätten till staden.

Ytterligare intervjuer försökte bokas in med företrädare från det största oppositionspartiet och med utredare från Regionfastigheter. Dessa förfrågningar besvarades inte i tid för att genomföra intervjuerna. Därmed ges regionens perspektiv endast genom dokumentanalysen. Det är en begränsning för uppsatsen. Utredningens krav och analyser kan berätta en del, men Regionfastigheters och Region Skånes perspektiv kan inte på riktigt komma till uttryck utan en intervju.

Båda genomförda intervjuer var semistrukturerade där frågor på förhand hade förberetts till föreningsföreträdarna respektive politikern, men följdfrågor ställdes utefter hur samtalet utvecklade sig. Frågorna som förbereddes skilde sig delvis åt på grund av aktörernas olika roller (se Bilaga 1). Intervjusvaren transkriberades och kodades efter teman var för sig och sammanfattades därefter.

Föreningsföreträdarna innehar styrelsepositioner i en fotbollsförening som är verksam på Smörlyckans idrottsområde. De har innehaft sina positioner under hela utredningsprocessen och har verkat för att området även fortsättningsvis ska vara en idrottsplats. Som företrädare för sina medlemmar som är användarna av platsen idag är deras perspektiv centrala för att besvara frågeställningen. En förmodad majoritet av idrottsutövarna utövar idrott som medlemmar av en eller flera av de idrottsföreningar som bedriver verksamhet på området och företräds därmed av styrelseledamöterna. Det ska med det sagt poängteras att alla medlemmar inte nödvändigtvis håller med åsikterna eller perspektiven som företrädarna ger uttryck för i intervjun. Det ska vidare poängteras att spontanidrott förekommer på området, och att dessa idrottare vid avsaknad av medlemskap i någon av föreningarna saknar förtroendevalda företrädare som för deras talan.

Politikern satt mandatperioden 2018 som oppositionsråd i Lunds kommun för Socialdemokraterna. Efter valet 2022 kunde Socialdemokraterna tillsammans med Moderaterna bilda ett koalitionsstyre med politikern som kommunstyrelsens ordförande. Politikern valdes som intervjuobjekt på grund av sin position som kommunens främsta folkvalda, där han också i sin roll var avgörande för att Lunds kommun skulle förorda att sjukhuset lokaliseras på Smörlyckan. Det var också politikerns initiativ att starta forumet Smörlyckanrådet där politiker och tjänstepersoner från Lunds kommun träffar företrädare från alla föreningar verksamma på Smörlyckanområdet och i närliggande Victoriastadion. Sammantaget gör det att politikerns perspektiv från en process som har präglats av olika partiers viljor är relevant för att besvara uppsatsens frågeställning. Politikern har gett sitt medgivande till att medverka i uppsatsen utan anonymitet. Det möjliggör ett förtydligande av hans position vilket behövs för att förstå hans relevans för lokaliserings- och beslutsprocessen för det nya sjukhuset. Han har dock inte godkänt att medverka med några direkta citat.

8. Empiri

8.1 Dokumentanalys

I detta avsnitt presenteras resultatet från dokumentanalysen av den fördjupade lokaliseringsutredningen. Inledningsvis sammanfattas de övergripande kraven för utredningen, följt av för- och nackdelar samt generella skillnader mellan utredningens tre lokaliseringsalternativ: östra Brunnsberg, Smörlyckan utökad samt det befintliga sjukhusområdet.

8.1.1 Lokaliseringsutredningens krav

Utredningen slår fast att de befintliga lokalerna inte kan uppfylla behoven för högteknologisk vårdverksamhet, och nya byggnader behövs oavsett lokalisering. Det gäller även en servicecentral med tillhörande kulvertsystem och ett laboriemedicinskt centrum där vård och forskning samlokaliseras.

Vid ny- och ombyggnation av vårdverksamhet utgår Region Skåne från flera planeringsprinciper. Den viktigaste är patientsäkerhetsprincipen, som prioriterar att vårdskador och smittspridning minimeras, samt att adekvat kompetens finns där det behövs. Utöver den arbetar regionen efter följande principer:

- En hållbarhetsprincip som prioriterar en “attraktiv, säker och läkande miljö där man planerar för ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.”
- En flödesprincip som avser att patienten ska uppleva att det är lätt att hitta, samt att flödet genom vårdprocessen optimeras.
- En kunskaps- och utvecklingsprincip som strävar efter att integrera utbildning och forskning in i sjukvården.

Ytterligare en kravsättning gäller robusthet. Sjukhuset ska enligt kravet kunna fortsätta sin prioriterade verksamhet i minst en vecka vid en oförutsedd störning, samt snabbt skala upp sin verksamhet vid oförutsedda behov. Utöver det ska sjukhuset vara högspecialiserat, samt husera traumacentrum, akutvård och bedriva både forskning och undervisning. Somatisk och psykiatrisk vård ska finnas samlokaliserat, och palliativ vård samt avancerad vård i hemmet ska ha lokaler på området. Vidare ska lokalerna vara flexibla och kunna användas för en lång tid framåt. Leveranser ska fungera dygnet runt. Effektiva flöden kräver ett kompakt sjukhusområde.

De befintliga sambanden mellan den medicinska fakulteten vid Lunds universitet och sjukhuset beskrivs som nödvändiga och centrala, varför ett bevarande av befintliga samband också anges som en grundförutsättning för lokaliseringsutredningen. Den tidigare nämnda regionala planeringsprincipen om kunskap och utveckling kan bara uppfyllas om sambanden mellan fakulteten och den kliniska verksamheten bibehålls. Idag beskrivs relationen mellan fakulteten och sjukhuset som “intimt sammanflätad”, och det poängteras att relationen är avgörande för sjukhusets status som universitetssjukhus. Sjukhuset tjänar på relationen genom att de får tillgång till kompetent utbildad personal.

Den geografiska närheten är viktig eftersom relationen mellan universitet och sjukhus kräver anställda som både forskar, utbildar och är aktivt kliniskt verksamma. Dessa har tät kontakt med sjukhuset och kräver mycket kort avstånd mellan sina arbetsplatser. En stor del av såväl forskningen som utbildningen sker idag också i sjukhusets lokaler. Det gäller både lokaler avsedda för undervisning och för sjukvård. Även andra fördelar med geografisk närhet beskrivs,

som att forskningsresultat kan gynna diagnostik och behandling av patienter och att forskande personal enkelt kan konsulteras vid behov.

Utredningen prioriterar sammantaget samverkan med Lunds universitet och förutsätter därför att Medicinska fakulteten vid Lunds universitet kan bibehålla sina samband med sjukhuset. Det fastslås dock ändå att det är ännu viktigare att utvecklingen av sjukhuset blir av, samt hur det görs.

8.1.2 Etablering på Brunnshög

Alternativet östra Brunnshög skulle innebära att jordbruksmark bebyggs. Det skulle stå i strid med en planeringsprincip från Region Skånes regionplan som syftar till att hushålla med och bevara Skånes jordbruksmark. Förslaget skulle även strida mot två ytterligare principer i regionplanen rörande att bebygga tätt samt i anslutning till befintlig bebyggelse. En lokalisering i befintligt läge och på Utökad Smörlyckan är båda i linje med regionplanens planeringsprinciper.

Östra Brunnshög är lättillgängligt med bil, men lokaliseringen skulle kräva en ny trafikplats med avfart från väg E22 för att inte bli för beroende av en enda väg. En ny trafikplats skulle underlätta både vid bilresor och för leveranser. Spårvägen skulle också behöva förlängas med en ny hållplats för att få god anslutning till sjukhusområdet. Infrastrukturen för fotgängare och cyklister är god redan idag, men avståndet är 5-6 kilometer från centrala Lund vilket skulle innebära över 20 minuters cykling eller uppemot en timmes gång för att nå sjukhuset. De långa pendlings tiderna jämfört med alternativen skulle kunna försvåra sjukhusets rekrytering.

Det kommer krävas ny och dyr infrastruktur bekostad av olika aktörer för det nya sjukhuset oavsett vart det lokaliseras. Östra Brunnshög beräknas dock innebära större kostnader än de andra alternativen, inte minst för kommunen. Projektet med en ny trafikplats måste komma med i Trafikverkets investeringsplan för att kunna realiseras med statlig finansiering.

Närheten med Medicinska fakulteten kan inte bevaras fullt ut eftersom de inte har ekonomiska medel att bygga helt nya lokaler. En flytt skulle även vara negativ för forskningen eftersom forskarna tappar närheten till universitetets övriga campus, något som inte vägs upp av att komma närmre forskningsanläggningarna på Brunnshög. Sammantaget skulle effekterna för fakulteten vara påtagligt negativa.

Ett sjukhus förlagt på östra Brunnshög skulle dock bedrivas enbart i nykonstruerade byggnader som kan förläggas flexibelt i förhållande till varandra eftersom utrymmet är stort. Ytan är större än såväl Smörlyckan som det befintliga sjukhusområdet vilket underlättar vid eventuella expansioner i framtiden. Alternativet innebär små eller obefintliga störningar för nuvarande vårdverksamhet och en stor del av vården skulle kunna flytta in samtidigt, med viss parallell drift

under en övergångsperiod. Östra Brunnsberg bedöms också ha bäst möjligheter till energieffektiva lösningar som att använda solenergi och överskottsvärme.

Slutligen består alternativet av flera olika fastigheter, varav flertalet är privata. Dessa skulle behöva köpas upp och områdets utpekade markanvändning skulle behöva ändras i den översiktliga planeringen.

8.1.3 Etablering på Smörlyckan

Smörlyckans idrottsområde bedömdes inledningsvis som otillräckligt till Victoriastadion och marken norr om Kemicentrum inkluderades i förslaget. Alternativet benämns därefter som Smörlyckan utökad. Som helhet kräver alternativet förvärv av ett flertal privata fastigheter, inklusive tre norr om vägen Norra Ringen.

Lokaliseringsalternativet skulle innebära att hela idrottsområdet på Smörlyckan hårdgörs och bebyggs. Att ta idrottsanläggningar i anspråk skulle vara negativt för Lundabornas folkhälsa.

Smörlyckan utökad ger goda förutsättningar för hållbara resor, men något sämre än det befintliga sjukhusområdet. Sjukhuset skulle kunna integreras med stadens nät av gång- och cykelinfrastruktur. Kollektivtrafiken har en nod vid dagens sjukhusområde som vid en lokalisering på Smörlyckan utökad möjligen skulle kunna flyttas till det nya sjukhusområdet. Oavsett är området lättillgängligt med kollektivtrafik. Jämfört med östra Brunnsberg har Smörlyckan bättre förutsättningar för hållbara resor men sämre tillgänglighet för resande med bil och akuttransporter.

Alternativet innebär små eller obefintliga störningar för nuvarande vårdverksamhet och en stor del av vården skulle kunna flytta in samtidigt, med viss parallell drift under en övergångsperiod. Det finns goda förutsättningar för att använda förnybar energi.

För Medicinska fakulteten vid Lunds universitet finns ett behov av lokaler i sjukhusområdet för att bibehålla kraven på samband. Fakulteten har inte råd att flytta hela sin verksamhet, och avståndet blir cirka 700 meter. Konsekvenserna för fakultetens forskning och undervisning blir negativa.

8.1.4 Nuvarande lokalisering

Att bygga ett nytt sjukhus på det befintliga sjukhusområdet bedömdes bara vara genomförbart om stora delar av Smörlyckans idrottsområde också togs i anspråk. Patientmottagningen och sjukhusområdet i stort blir då uppdelat i en del på det befintliga området och en del på Smörlyckan. Avståndet mellan vårdavdelningar kan bli påtagligt. Även med delar av Smörlyckans idrottsområde är den tillgängliga ytan begränsad vilket skulle försvåra framtida

expansion. Att bygga sjukhus på delar av Smörlyckan skulle hårdgöra mark och tvinga idrottsanläggningar att flytta. Dock inte lika stor utsträckning som i alternativet Smörlyckan utökad.

Det befintliga sjukhusområdet är det bästa alternativet för de som färdas till sjukhuset per gång, cykel eller kollektivtrafik. Sjukhusområdet är väl integrerat med stadens gång- och cykelinfrastruktur. Området huserar också en fungerande kollektivtrafiknod som skulle kunna bevaras. Spårvägens hållplats behöver dock flyttas österut.

Vid en lokalisering på befintligt sjukhusområde kan den medicinska fakulteten vid Lunds universitet till skillnad från alternativen på Brunnshög och Smörlyckan helt bibehålla sina samband med sjukhuset vilket skulle vara positivt för fakultetens forskning och undervisning.

Även vid en lokalisering på befintligt sjukhusområde behöver nya byggnader tillkomma eftersom dagens lokaler inte möter de ökande funktionskraven på modern vårdverksamhet inom intensivvård, akutvård, modern operation, laboratorier samt bild- och funktionsdiagnostik. Många vårdavdelningar upplever idag brister. Lokaler som kan användas även framöver har stora renoveringsbehov av inte minst den tekniska försörjningen. Under tiden behöver vårdverksamheten utrymmas vilket skulle vara en utmaning.

En del vårdverksamhet skulle bedrivas i äldre lokaler vilket är suboptimalt och kostsamt i drift. En effekt blir att infrastrukturen för logistik inte kan automatiseras, utan flera olika system skulle behöva användas. Flödesprincipen kan inte tillgodoses helt vid en lokalisering på det befintliga sjukhusområdet eftersom mosaiken av befintliga byggnader styr flödena. Att bygga sjukhuset på det befintliga sjukhusområdet skulle också göra det omöjligt att nå kraven på robusthet.

8.2 Intervjuer

I det här avsnittet presenteras resultatet från de två intervjuerna med företrädarna för fotbollsföreningen respektive den styrande politikern från Socialdemokraterna i Lunds kommun. Resultatet presenteras ämnesvis med underrubriker. Eftersom aktörernas roller är olika skilde sig innehållet i intervjuerna åt. Vissa delar innehåller därför enbart svar från den ena intervjun medan andra delar har två skilda perspektiv.

8.2.1 Fotbollsföreningens behov och prioriteringar

Fotbollsföreningen har cirka 600 medlemmar, där den absoluta majoriteten är spelare och under 18 år gamla. Företrädarna för föreningen uppger att cirka 50 av medlemmarna är ledare eller andra vuxna som oftast är föräldrar till spelare. Föreningens verksamhet består enbart av fotboll med allt från fotbollsskola för fem- och sex-åringar till seniorfotboll på såväl herr- som

damsidan. Klubben har ensamt behov av åtminstone fyra fullstora 11-mannaplaner som kan delas upp och användas av dess olika lag. Utöver det beskriver företrädarna för föreningen att klubben har behov av omklädningsrum, materialrum och klubbstuga i anslutning till planerna. De uttrycker även ett behov av parkeringsplatser för att möjliggöra att spelare som bor längre bort samt gästande lag vid seriespel vid cuper kan ta sig dit. Slutligen har klubben behov av planer inomhus vintertid för lagen i de lägre åldrarna. Det är fördelaktigt om även dessa planer ligger nära resterande anläggningar för att underlätta transport av utrustning.

Föreningsföreträdarna menar att politikerna de har pratat med sällan har förstått idrottsföreningarnas behov, eller som företrädarna uttrycker det: "vad en idrottsplats är", och syftar på att klubbstuga, omklädningsrum, materialrum och parkering behöver finnas samlokaliserat med alla deras fotbollsplaner. Politiker har exempelvis kunnat resonera att det borde kunna gå att klämma in fotbollsplaner på diverse olika platser i staden.

"..det kan vara kommunfolk, det kan vara regionfolk, det kan vara folk från sjukhuset, de fattar inte vad en idrottsplats är! Utan vi har mötts av den här uppfattningen att "jaja, en fotbollsplan kan vi väl trycka in någonstans"." - Föreningsföreträdare

"Bara den tanken liksom, att en idrottsplats skulle få plats på BUP-tomten mellan husen som ligger där idag. Ja där är en liten park, är där idag. Du kan gå förbi när du går sen så kan du se att ja, det går nog att trycka in en 11-mannaplan, men det går inte att trycka in sex 11-mannaplaner! Och klubbhus, och omklädningsrum, och allt det här som du räknade upp innan." - Föreningsföreträdare

Föreningsföreträdarna poängterar att som en konsekvens av den uppfattningen har flera politiker som har velat bebygga Smörlyckan för att freda jordbruksmarken i Brunns hög inte tagit in att alla realistiska förslag till nya fotbollsplaner med tillhörande anläggningar också skulle kräva att jordbruksmark tas i anspråk.

"..Och vare sig man vill eller inte så blir det på jordbruksmark. Och alla de alternativ som utreds, de ligger på jordbruksmark allihopa." - Föreningsföreträdare

Företrädarna ser gärna att möjligheterna för fotbollsforeningen och andra foreningar eller verksamheter att nyttja samma lokaler undersöks nu när de ska flytta. Foreningens första prioritet har dock hela tiden varit att stanna kvar på Smörlyckan där deras behov redan möts. De har bland annat försökt verka för det genom en namninsamling tillsammans med de andra foreningarna på Smörlyckan, och genom insändare.

8.2.2 Lunds kommuns och Socialdemokraterna i Lunds prioriteringar

Den intervjuade politikern som efter kommunvalet 2022 tillträdde som kommunstyrelsens ordförande företräder partiet Socialdemokraterna. Politikern och partiet förespråkade att sjukhuset bör byggas på Smörlyckan och inte på Brunnsög eller någon annanstans. För dem var det tyngsta argumentet att Lunds universitet och Region Skåne såg Brunnsög som ett klart sämre alternativ. Universitetets röst vägde tungt eftersom det nya sjukhuset planeras bli Sveriges största universitetssjukhus med mycket forskning och forskningsnära verksamhet. Socialdemokraterna såg även nyttan med att ha sjukhuset närmare centrum än Brunnsög, vilket möjliggör att en del av den infrastruktur som finns i anslutning till det nuvarande sjukhusområdet kan nyttjas. Politikern menar att Socialdemokraterna och de flesta andra partier i kommunen var överens om att det bästa alternativet vore att bygga på befintligt område, men att regionen sedan skalade upp planerna vilket i princip omöjliggjorde det som alternativ. Han poängterar att flera andra lokaliseringalternativ utreddes men att inget bedömdes vara realistiskt av antingen kommunen eller Region Skåne. Liberalerna (som är det näst största partiet och det största oppositionspartiet i kommunfullmäktige) föreslog politiskt att utreda ytterligare ett alternativ som politikern inte vet hur det skulle vara möjligt med tanke på alla företag som finns där.

Politikern beskriver kommunens roll i utrednings- och beslutsprocessen för lokaliseringen av det nya sjukhuset som att vara möjliggörare. Eftersom det är regionen och delvis universitetet som faktiskt avgör var sjukhuset byggs, kan Lund endast presentera ett bra alternativ som gör att sjukhuset kan byggas. Han kände ingen direkt konkurrens från andra kommuner om var sjukhuset skulle byggas och nämner att även Region Skåne ser fördelar med att bygga sjukhuset i Lund där det finns både ett framstående universitet och ett näringsliv med band till det nuvarande sjukhuset. Politikern poängterar dock att det inte är någon naturlag att sjukhuset skulle byggas i Lund. Om kommunen inte hade kunnat presentera en lokalisering som var både genomförbar och gynnsam för den Medicinska fakulteten vid Lunds universitet fanns det inga garantier för att sjukhuset skulle förläggas i Lund. Han resonerar vidare att regionen skulle ha kunnat förbise kopplingar till universitetet och istället föredra en bra lokalisering i en annan kommun framför en omöjlig i Lund. Därmed blev det politiska styrets prioritering att hitta realistiska alternativ i Lund för att säkra att sjukhuset stannar i staden och bibehåller sina band till universitetet och näringslivet.

Regionens utredningsarbete beskrivs av politikern som klokt och sakligt, och han pekar på att utredningen inte var skraddarsydd utefter något lokaliseringalternativ utan var neutral i sina kriterier. Han nämner också att det visserligen fanns delade uppfattningar bland Lunds partier mellan om Brunnsög eller Smörlyckan borde föredras, men att samtliga partier på regional nivå föredrog Smörlyckan.

Politikern tar med sig ett antal reflektioner från lokaliseringsprocesserna. Han menar att Lund är en gammal stad som har utvecklats under en lång tid, och ingen planerar för att spara en lämplig yta för ett stort framtida sjukhusområde. Lediga ytor tenderar att bebyggas. Det leder till en svår situation, och frågan om hur man möjliggör framtida generationers investeringar i viktig infrastruktur är något som bör funderas över.

8.2.3 Idrottsföreningarnas inkludering i planeringsprocesserna

Politikern menar att Lunds kommun har involverat idrottsföreningarna på Smörlyckan betydligt mer än vad kommunen har gjort vid någon annan planering av infrastruktur för idrott. Det har skett genom Smörlyckanrådet som politikern tog initiativ till under föregående mandatperiod när han satt som oppositionsråd, och som nu kunde genomföras när Socialdemokraterna och Moderaterna bildade styre. Utöver träffarna i rådet har även stadsbyggnadskontoret och kultur- och fritidsnämnden involverat föreningarna i hög grad. Politikern framför dock att involveringen främst har gällt frågor kring ersättningsanläggningar för idrottsföreningarna. I frågan kring om sjukhuset borde byggas på Smörlyckan eller inte menar han att föreningarnas åsikter har tagits emot, men att klubbarna inte har tillfrågats, och att han heller inte skulle tro att de känner sig involverade i den aspekten.

Föreningsföreträdarna diskuterar sin medverkan i dels utrednings- och beslutsprocessen för lokaliseringen av det nya sjukhuset, och dels i frågor som rör att hitta ersättningsplaner när beslutet om att bebygga Smörlyckan väl var taget. I processerna med att hitta ersättningsytor för alla drabbade föreningar uppger föreningsföreträdarna att de inkluderas och blir lyssnade till på ett rimligt sätt. I samtalsforumet Smörlyckanrådet uppger de att alla föreningar kan komma med idéer och inspel som företrädarna för kommunen tar till sig och undersöker. De tycker sammantaget att forumet fungerar bra och fyller en funktion som har saknats på området, nämligen en plattform för de olika föreningarna verksamma på Smörlyckan där de kan mötas. Det är dock strikt idrottsfrågor som diskuteras. Varje möte inleds med en genomgång av aktuella skeenden i processen följt av en frågestund. Den ena företrädaren har i samband med det upplevt att hen har blivit förminskad när hen kom med inspel om andra frågor än idrott relaterade till sjukhuslokaliseringen. Båda poängterar också att grundpremisen med Smörlyckanrådet är att avskaffa Smörlyckan, vilket inte borde göras. I processen med var sjukhuset bör byggas har föreningen inte inkluderats alls.

“Ja det känns som att det är viktigt att dela upp frågan i sjukhusets lokalisering, som jag tycker det finns ett stort demokratiskt underskott [i], men som medborgarna nog har accepterat. Det är inte så att folk i Lund reser sig och kräver en öppen debatt. Och den andra frågan om ersättningsytor för idrotten, där jag tycker att de involverar nog oss så mycket de kan. Mer än de nog brukar göra, och på ett sätt som jag inte riktigt kan kritisera, jag kan inte säga att vi inte är lyssnade på. Jag tycker tvärtom att

givet att vi nu inte ska kräva att Smörlyckan ska vara kvar som fotbollsplan, men så fort vi ändrar så vi kan vara någon annanstans så är det helt okej. Vi får ett adekvat bemötande.” - Föreningsföreträdare

Företrädarna uttrycker att de har fått höra på omvägar vid olika tidpunkter att Smörlyckan har övervägts som alternativ plats för det nya sjukhuset men att någon från föreningen aldrig bjöds in till något samtal.

“..Och det var någon regionpolitiker som i den valrörelsen sa, ja men framtidens sjukhus, kanske Smörlyckan ska vara med i kalkylen. Då vet jag att vi var lite oroade, men sen var det som att ja, och sen gick den valrörelsen över, och det dog liksom. Vi bara drog en lättnadens suck och tänkte liksom okej, nu är det över och förbi. Nu då när det dök upp för ett par år sedan igen, inför den här utredningen som gjordes på regionen, så.. Och då har det ju nämnts av företrädare för sjukhusundersökningen, antingen från regionen eller från kommunen, att jamen den här frågan har vi ju diskuterat i åtta år. Alltså bara, ja ni har ju diskuterat det men vi har inte varit med! Ni har liksom inte bjudit in oss, det är ingen som har ringt oss, det är ingen som har kommit och knackat på liksom!” - Föreningsföreträdare

Vid ett tillfälle när Smörlyckan utreddes som lokaliseringsalternativ skrev föreningsföreträdarna en insändare som de också på omvägar fick höra väckte uppmärksamhet internt, men att det ändå inte var någon från varken Region Skåne eller Lunds kommun som svarade eller tog kontakt med dem. Inte heller när partierna hade bestämt sig var de särskilt många som var villiga att prata med föreningen, med undantag för de tre största partierna i kommunfullmäktige.

Föreningsföreträdarna menar vidare att när beslutet att bygga sjukhuset på Smörlyckan blev offentligt hade politiker och planerare redan bestämt sig. Om föreningen då kom med invändningar upplevde företrädarna att argumenten bemöttes från en färdig position eftersom den verkliga diskussionen var avslutad sedan tidigare.

“..vi mötte en uppsättning höga tjänstemän och politiker som pratade med oss men som redan hade en färdig uppfattning. Så frågan om lokalisering av sjukhuset och alla eventuella invändningar i relation till integration eller trafikproblem eller stadsbilden eller över huvud taget, den diskussionen var färdig någon annanstans, utanför våra domäner.” - Föreningsföreträdare

Företrädarna upplevde processen som att det var viktigt för det nuvarande kommunala styret att skicka en signal till Region Skåne att sjukhuset skulle byggas i Lund, vilket de befarar blev enklare utan en diskussion med idrottsföreningarna. Företrädarna tror för övrigt inte att Region Skåne var beredda att förlägga universitetssjukhuset i någon annan kommun med tanke på hur centrala argumenten för närhet till den Medicinska fakulteten vid Lunds universitet var i utredningen.

“För dem var det väldigt viktigt att på något sätt skicka en signal till regionen om att liksom det är självklart att det är i Lund som sjukhuset ska byggas. Och det ska inte hamna, för det har då funnits ett argument som de har anfört att sjukhuset skulle flytta och läggas någon helt annanstans. Vilket ju man kan tro på eller inte liksom. Sådär. Men det är någon form av skrämselförklaring som används liksom. Visst, det där kommunalrådet i Staffanstorp har ju sagt att man kan bygga i Hjärup, men vem tar det seriöst liksom? Dessutom då om problemet med det här med avstånd, att det är för långt att lägga det på Brunnshög, i förhållande till Lund som stad, vad skulle det inte vara att lägga det i Hjärup som ju liksom är en mil till Malmö och en till Lund liksom, mitt ute på en åker. Så hur seriöst var det argumentet egentligen, och då var det liksom bara viktigt att liksom bara effektuera det beskedet till regionen på något sätt. Och då vill man inte ha någon jäkla öppen diskussion med idrottsföreningar.”

- Föreningsföreträdare

Föreningsföreträdarna är också kritiska till hur politiken och samhällsplaneringen har agerat i den offentliga debatten i övrigt. De menar att oavsett om det var de själva eller någon annan som skrev något så bemöttes det med tystnad, och när något svar ändå gavs var det kort och intetsäggande.

Nu känner vi va, när vi har kommit såhär långt så att inriktningen för sjukhuset att det ska ligga på Smörlyckan, och så, och nu är då den stora frågan att hitta okej, vad är ersättningsplats och sådär. Då känner vi oss lyssnade till. Men i processen innan så ska vi nog säga att det som har varit mest slående, det är ju liksom hur tyst det har varit.” - Föreningsföreträdare

En företrädare menar att hen kan förstå att det inte är självklart att involvera idrottsföreningar i andra frågor än i de relaterade till idrott. De anser dock båda att de som invånare i kommunen tycker att den offentliga debatten har varit undermålig och att frågan har reducerats till att bara handla om sjukhuset utan allt runtomkring som berörs av lokaliseringsbeslutet. De menar att en effekt av att frågan snävas av istället för att debatteras offentligt blir att allmänheten inte får möjlighet att bilda sig en uppfattning. Föreningsföreträdarna har inte märkt av något större engagemang i frågan från stadens invånare, utan märker snarare i samtal med lundabor att många invånare föreställer sig frågan som en dikotomi mellan idrott och sjukhus, där majoriteten föredrar sjukhus. Föreningsföreträdarna för fram att de också ser värdet av ett högklassigt universitetssjukhus i Lund, men att andra lokaliseringsalternativ vore bättre, samt att alla möjliga alternativ inte har utretts fullt ut.

8.2.4 Idrottsföreningarnas framtida anläggningar

Föreningsföreträdarna har sammanställt en karta över var i staden deras medlemmar bor, och har identifierat tre koncentrerade kluster, samt ett större, mer utspritt kluster längre bort. Smörlyckans idrottsområde ligger i skärningspunkten mellan de tre koncentrerade klustren av medlemmar. Utifrån barnens perspektiv ser Fotbollsföreningen en stor fördel med att stanna kvar

där eftersom barn från olika stadsdelar som präglas av olika socioekonomiska förhållanden möts och lär känna varandra genom fotbollen. Företrädarna för föreningen uttrycker en oro för att ersättningsplanerna kommer hamna mer centralt i befintliga stadsdelar och därmed tappa funktionen som integrerande kraft i staden. De är också oroliga för att speciellt barn från ekonomiskt svaga hushåll kan få för långt i cykelväg för att ta sig till de nya anläggningarna. Utifrån föreningens perspektiv säger företrädarna att de kan flytta till ett nytt upptagningsområde någon annanstans förutsatt att de nya anläggningarna är redo när de lämnar Smörlyckan.

“Ska man flytta klubben dit då får man till stor del ett helt annat upptagningsområde, men det är ju okej, de barnen har ju också rätt att spela fotboll. Vad man gör här med den integrationen som nu.. Som du ser så har vi ju barn här från Norra Fäladen som är ett delvis utsatt område, om man tittar på demografiska kartor så är andelen bidragstagare rätt stort där. Här är Professorstaden där inte många är bidragstagare, och här är Östra Torn, det är väl mitt emellan. Det är väl ett normalt, liksom genomsnittligt blandat område. Vi har ju barn därifrån. Flyttar man idrottsplatsen hit så tappar vi ju förmodligen en stor del av den möjligheten att integrera, men jag menar de barnen som ändå är medlemmar i framtiden kommer vi väl.. liksom, de vill också spela fotboll.” - Föreningsföreträdare

De hade helst sett att de nya anläggningarna låg så nära Smörlyckan som möjligt. Områdena som ligger nära till hands präglas av en mosaik av olika privata fastighetsägare. Föreningsföreträdarna hade velat se att kommunen gick till botten med att utreda möjligheterna till ersättningsytor på dessa områden istället för att bara titta där det finns kommunal mark eller mark som kommunen förhållandevis enkelt kan köpa upp. Oavsett ser föreningen ändå behovet av en fotbollsförening i den nya stadsdelen Brunnsbäck, eftersom alla barn bör ha rätt att spela fotboll, och de skulle därför kunna se en flytt dit.

På frågan om barn boende i Lunds norra och centrala stadsdelar kommer att ha idrottsanläggningar på cykelavstånd även framöver svarar politikern att analysen bakom förslagen till nya anläggningar har gjorts tillsammans med klubbarna utifrån var majoriteten av deras medlemmar bor. Han lägger till att från vissa bostadsområden blir det väldigt nära med gång och cykel. Gällande vilka områden som är aktuella för de bägge fotbollsföreningarna är kommunen och idrottsföreningarna överens enligt politikern. För fotbollsföreningarnas del planeras det för två separata anläggningar på varsin sida av motorvägen. Planeringen är dock i ett tidigt skede. Föreningarna som huserar i Victoriastadion får antagligen en ny anläggning i närheten av Smörlyckan. Politikern och resten av styret har även garanterat idrottsföreningarna att de nya anläggningarna ska vara färdiga att bruka när Smörlyckan måste överges. De uttrycker en förståelse för att det är viktigt för föreningarna att inte stå utan anläggningar.

9. Analys

I analysdelen kommer resultatet att analyseras med hjälp av Sherry Arnsteins (1969) steg över medborgarmedverkan för att kunna diskutera hur mycket reellt inflytande idrottsutövarna har haft i beslutsprocesserna. Därefter kommer intervju svaren och dokumentanalysen att granskas gemensamt för att analysera vilka prioriteringar som kommunen och regionen har haft under processens gång. Utifrån den diskussionen kommer fallet att jämföras med Henri Lefebvres teorier om rätten till staden för att identifiera och diskutera vem som har, respektive inte har, makt att styra och utforma den byggda miljön, samt hur det enligt honom borde vara.

9.1 Grad av inkludering

En grundläggande premiss för Arnstein (1969) är att riktig inkludering och medborgarmedverkan kräver att deltagarna får reellt inflytande över arbetet, eller med andra ord, att invånarna får makt över planeringen. Modellen, där olika former av medborgarmedverkan ställs upp som pinnar i en steg, rangordnas efter vilken grad av inflytande deltagarna har i respektive form (se *Figur 1*).

Det framgår från intervjuerna att utredningsprocesserna för det nya sjukhuset kan delas in i två skilda skeenden: ett gällande var sjukhuset ska byggas, och ett gällande vart idrottsföreningarna verksamma på Smörlyckan och i Victoriastadion ska flytta. Dessa två processer hade olika förutsättningar och olika grad av inkludering och medverkan från berörda invånare.

Den första processen utredde olika lokaliseringalternativ för sjukhuset genom två lokaliseringstudier gjorda av Regionfastigheter. Processen avslutades med att först kommunstyrelsen i Lunds kommun förordade Smörlyckan (Lunds kommunstyrelse, 2022), varpå regionfullmäktige beslutade att förlägga det nya sjukhuset på Smörlyckan (Regionstyrelsen i Region Skåne, 2023). Processen hade genomgående en låg grad av medverkan. Intervjuerna med både föreningsföreträdarna och med politikern visar att idrottsföreningarna inte deltog i utredningsarbetet alls. Politikern menar att föreningens åsikter visserligen har tagits emot, men att klubbarna inte har tillfrågats om deras åsikter relaterat till om sjukhuset borde byggas på Smörlyckan. Den fördjupade lokaliseringstudien lyfter heller inte idrottarnas situation, mer än i en skrivelse utifrån ett generellt folkhälsoperspektiv.

Om politiken och planerna hade tagit steget att i det här skedet involvera föreningarna för att fråga efter deras perspektiv hade de nått upp till den fjärde nivån i Arnsteins (1969) trappa där invånare konsulteras. Arnstein (ibid.) menar att den nivån är ett bra första steg för legitim medverkan, men att den måste kombineras med andra metoder om det inte ska stanna i en skenprocess. I det här fallet nådde planerna inte upp till den nivån. Stadsplanerna fick information eftersom föreningarna försökte göra sig hörda massmedialt, men föreningarna upplever att försöken möttes med tystnad. Steget under konsultering, där berörda medborgare informeras i en envägskommunikation från beslutsfattare, är inte heller uppnådd eftersom idrottsföreningarna bara tog del av information genom informella kontakter.

Den andra processen syftar till att hitta lämpliga platser för ersättningsanläggningar åt idrottsföreningarna, och inleddes efter att beslutet att bebygga Smörlyckan var taget. Den processen är fortfarande igång och har en högre grad av inkludering och medborgarmedverkan. Föreningsföreträdarna lyfter i sin intervju att de sammantaget är nöjda med Smörlyckanrådet som forum och känner sig inkluderade på ett adekvat sätt. De menar att frågor i forumet som lyfts fram av föreningsföreträdare tas på allvar av beslutsfattarna och återkopplas följande möte. Deras två synpunkter på rådet är dels att den ena företrädaren upplevde att hen blev förminskad när hen försökte prata om andra frågor än idrott, och dels att rådet utgår från grundpremisen att avskaffa Smörlyckan som idrottsplats, vilket rådet eller företrädarna inte har något inflytande över. Från politikerns intervju svar framgår det även att stadsbyggnadskontoret och kultur- och fritidsförvaltningen har involverat föreningarna på andra sätt i sitt arbete med planera ersättningsanläggningar. Tillsammans med Smörlyckanrådet innebär det enligt politikern att idrottsföreningarna är mer inkluderande än de har varit i tidigare planprocesser för idrottsinfrastruktur.

På Arnsteins (1969) steg för medborgarmedverkan hamnar Smörlyckanrådet (och samtalen med förvaltningarna) på den femte nivån "blikning". Nivån beskrivs av Arnstein (ibid.) som den första nivån där medborgare börjar få reellt inflytande. Hon menar att ett typexempel på blikning kan vara att ett fåtal företrädare får ta plats i någon motsvarighet till en nämnd, beredning eller kommitté, men att de traditionella politiska beslutsfattarna vid behov kan gå emot företrädarnas vilja och få igenom sin egen agenda. I Smörlyckanrådet är det fortfarande kommunen som har planmonopol, men föreningarna involveras kontinuerligt. Rådet är också inrättat av en majoritet i kommunstyrelsen (Lunds kommunstyrelse, 2022) och kan inte avskaffas eller ändras lättvindigt. Likväl har kommunen egentligen inte lämnat ifrån sig något inflytande utan skulle kunna gå emot föreningarna och få sin vilja igenom vid en lösning. Rådets syfte att möjliggöra ett avvecklande av Smörlyckan som idrottsplats har deltagarna i rådet heller inte någon möjlighet att påverka.

Sammanfattningsvis tycker den intervjuade föreningen att rådet fungerar bra givet sitt syfte. Det bör dock poängteras att det inte framgår från resultatet om de föreningar som inte medverkat i studien är nöjda med processen, forumet eller dess inriktning över vilka platser som är aktuella för ersättningsanläggningar. Det står oavsett klart att nivån av inkludering och medverkan för de berörda idrottsföreningarna steg från en obefintlig medverkan till en klart högre nivå efter att beslutet att de måste flytta på sig var taget. Här finns åtminstone en relevant fråga att ställa: Varför inkluderade kommunen och regionen inte föreningarna direkt när Smörlyckan började utredas som lokaliseringalternativ? För att svara på det behöver kommunens och regionens prioriteringar analyseras.

9.2 Utredningens förutsättningar

När Region Skåne skickade ut den fördjupade lokaliseringsutredningen på remiss till bland annat Lunds kommun hade de redan avfärdat det nuvarande sjukhusområdet som ett reellt alternativ för det nya sjukhuset (Kuprijanko, 2022b). Därmed återstod alternativen östra Brunns hög, som idag används som jordbruksmark, och Smörlyckan utökad, där hela idrottsplatsen och Victoriastadion då behöver flytta.

Analysen av den fördjupade lokaliseringsutredningen tydliggör betydelsen av vilka krav som sätts, eftersom det är gentemot dessa som alla föreslagna alternativ kommer värderas. Den viktigaste utskrivna planeringsprincipen syftar till att vårdskador och smittspridning ska minimeras. Därefter prioriteras tre ytterligare principer:

- En något luddig hållbarhetsprincip, där sjukhuset ska bidra till ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.
- En flödesprincip, där patienten ska uppleva att det är lätt att hitta genom hela sin vistelse, och flödet av patienter genom vårdprocessen är optimalt.
- En princip om att utbildning och forskning ska integreras in i sjukvården.

Utredningen utvecklar resonemanget om att integrera utbildning och forskning i vården och poängterar vikten av att bevara de täta sammanflätade banden mellan Medicinska fakulteten vid Lunds universitet och sjukhuset, och resonerar vidare att geografisk närhet mellan de två är en förutsättning för det.

Utredningen lyfter utöver de ovan beskrivna planeringsprinciperna att lokaliseringsalternativet östra Brunns hög strider mot tre planeringsprinciper från regionprogrammet. Dessa tre principer är som följer:

- Åkermark bör inte bebyggas
- Bebyggelse bör ske tätt
- Ny bebyggelse bör planeras i anslutning till befintlig bebyggelse.

Sammanlagt identifierades fler nackdelar med Brunns hög än med Smörlyckan.

Att bebygga Smörlyckan strider inte mot regionplanen. Brunns hög skulle vidare kräva ny dyr infrastruktur som en förlängning av spårvägen och en ny trafikplats på motorvägen E22, vilket sammantaget uppskattas kosta mer än investeringarna som krävs för ett sjukhus på Smörlyckan. Tillgängligheten till Brunns hög för cyklister och fotgängare är också sämre än till Smörlyckan. En avgörande faktor var slutligen att den medicinska fakulteten vid Lunds universitet tycker att Brunns hög ligger för långt bort från sina lokaler och övriga campus vid universitetet.

Alternativet att bebygga det nuvarande sjukhusområdet, som också förutsätter att stora delar av

Smörlyckans idrottsplats tas i anspråk, identifierades ha flera fördelar jämfört med de bägge andra lokaliseringalternativen. Dessa fördelar, relaterade till sin centrala lokalisering med redan integrerade trafiklösningar, överskuggas emellertid av att alternativet skulle ge ett sämre sjukhus. Det lyfts att den ovan beskrivna flödesprincipen inte skulle kunna uppfyllas, att sjukhuset skulle få en delad patientmottagning med stora avstånd, att nya byggnader behöver tillkomma oavsett och att de äldre lokalerna som kan bevaras är suboptimala för ändamålet och kostsamma i drift. Det avgörande beslutet för att det nuvarande sjukhusområdet prioriterades bort framgår från politikerns intervju svar som att det är för krångligt att bygga ett nytt stort sjukhus samtidigt som det gamla är i drift.

Sammanfattningsvis framställs Smörlyckan som en mer gynnsam plats än Brunnsnäs för att bygga det nya sjukhuset på utefter kraven i lokaliseringstudien och regionplanen. Att Region Skånes krav utgick från för- och nackdelar för sjukhuset och förbisåg andra intressen relaterade till nuvarande användare av platserna indikerar att Region Skåne från början var beredda att prioritera lokaliseringalternativet som var bäst för sjukhuset, oavsett vem eller vilka som använder markerna idag. Att universitetets perspektiv utgör en central del av utredningens krav indikerar vidare att Region Skåne från början prioriterade universitetet högre än andra aktörer.

Det tydligaste exemplet på dessa prioriteringar från utredningen är att sport och idrott inte erkänns som något mer än en bidragande faktor till god folkhälsa. Företrädarna för idrottsföreningen lyfter i deras intervju aspekter som att fotbollsföreningen är en mötesplats och bidrar till integration för barn från olika stadsdelar och socioekonomiska förhållanden. Utredningen ska utgå från såväl ekonomisk och ekologisk hållbarhet som social, men reflekterar inte över vilka sociala följder en exploatering av Smörlyckan respektive Brunnsnäs skulle få för invånare på respektive plats.

9.3 Sammantaget

Lunds kommunstyrelse beslutade i november år 2022 (Lunds kommunstyrelse, 2022) att svara Region Skånes remiss att de förordade Smörlyckan som alternativ. Intervjun med politikerna visar på att en avgörande anledning till att styret med Socialdemokraterna och Moderaterna i Lunds kommun föredrog Smörlyckan var att Region Skåne och Lunds universitet föredrog platsen framför Brunnsnäs. Politikern förklarar det med att det nya universitetssjukhuset är en mycket stor investering med forskning och forskningsnära verksamhet. Politikern uppger också i intervjun att det viktigaste för styret är att sjukhuset blir byggt i Lund, och att kommunens roll är att förse Region Skåne med ett lokaliseringalternativ som bedöms vara realistiskt. Han utvecklar att de enda två lokaliseringalternativen som bedöms vara realistiska efter utredningsarbetet från både Lunds kommun och Region Skåne är Smörlyckan och Brunnsnäs. Politikern säger också att

Region Skåne hade kunnat låta bygga det nya sjukhuset i en annan kommun om Lund inte presenterade ett alternativ som bedöms vara genomförbart.

Med andra ord prioriterade Lunds kommuns styre i första hand att sjukhuset byggs inom kommunens gränser. I andra hand, och som en konsekvens av den första prioriteringen, prioriterade styret att sjukhuset byggs på en plats som Region Skåne och Lunds universitet är nöjda med.

Det kan sägas stå klart att såväl Region Skåne som Lunds kommuns styre värderade Lunds universitets åsikter högt och idrottsföreningarnas åsikter lågt när de båda aktörerna utredde och valde mellan lokaliseringalternativ för det nya sjukhuset. Lunds universitet i sin tur var tydliga med att Smörlyckan är ett bättre alternativ än Brunnhög utifrån deras perspektiv, främst på grund av sitt läge närmare universitetet, och därmed var frågan avgjord. Det står även klart att idrottsföreningarna inte inkluderades alls i processen förrän det var avgjort att de måste flytta. Genom att applicera Henri Lefebvres teori rätten till staden går det att från ett annat perspektiv identifiera vilka grupper i samhället som har, respektive inte har, möjlighet att påverka hur staden utvecklas. Därifrån kan det diskuteras utifrån Lefebvres perspektiv hur ett mer rättvist styre skulle se ut.

9.4 Idrottsutövares rätt till staden

En hörnsten i rätten till staden som beskrivs av Mousie (2023) är att staden i sin bästa form utan utanförskap produceras av mänskliga interaktioner, och består av människorna och deras interaktioner snarare än en samling objekt. Mousie (2023) beskriver vidare Lefebvres tankar som att motsatsen, det vill säga staden som reproducerar utanförskap, istället drivs av kapitalistisk logik dikterad av de rika och systemet för att maximera ekonomisk tillväxt. Då blir staden en samling objekt istället för ett konstverk bestående av människor. Lokaliseringen av ett nytt stort sjukhus är en fråga om tillväxt. Sjukhuset beskrivs av politikern som en stor och viktig investering, det är förknippat med många arbetstillfällen, det är en förutsättning för medicinsk forskning i staden, och det finns befintliga band mellan näringslivet, forskningen och sjukhuset. Intervjuerna med politikern visar att faktumet att lokaliseringen innebär en stor och viktig investering var en stor anledning till att kommunen prioriterade sjukhuset över allt annat. Attoh (2011) beskriver också han hur rätten till staden för Lefebvre innebär just varje invånars rätt att leva i en stad utan utanförskap, och som inte drivs av vad som är ekonomiskt gynnsamt. Därmed står det klart att lokaliseringen av sjukhuset är ett exempel på just det rätten till staden försöker bryta: att kapitalistisk logik leder till att staden produceras på ett sätt så att människor drivs till utanförskap.

Mousie (2023) beskriver att en annan hörnsten i teorin rätten till staden är att de som lever i stadens utanförskap utan möjlighet att påverka stadens utveckling har rätt att bryta sitt

utanförskap, och bör vara med och styra stadens utveckling. Han poängterar vidare att rätten måste krävas aktivt och kontinuerligt. Enligt Mousie (ibid.) syftade Lefebvre på arbetarklassen, som enligt honom saknade makt och kapital för att kunna styra hur staden produceras.

Oaktat vilka samhällsgrupper Lefebvre identifierade som levandes i stadens utanförskap, eller varför, finns i den här fallstudien en konkret sådan grupp. Idrottarna på Smörlyckan blir fördrivna från en plats som har haft samma användningsområde så länge någon idag lever, och de har inte haft makten att påverka beslutet. Fotbollsspelarna i fotbollsföreningen är enligt föreningsföreträdarna till en överväldigande majoritet barn. Barnen anses i den liberala demokratin de lever i sakna rätt att fortsätta använda sin idrottsplats eftersom de byråkratiska processerna som avskaffar den sker som ett resultat av kommunala och regionala val inom demokratin ramar. Purcell (2014) beskriver att den liberala demokratin bland annat kännetecknas av statliga institutioner, lagar, allmänna val, och inte minst individuella rättigheter, vilket han menar leder till en svag demokratisk kontroll för invånarna. I Sverige har barn inte rösträtt och har därför svårt att kräva sin rätt i de allmänna valen. I rätten till staden görs inte skillnad på medborgare och icke-medborgare, utan alla som lever i staden och approprierar den anses ha rätt att styra den (Mousie 2023, Purcell 2014). Det är oklart i vilken utsträckning barn förväntas vara delaktiga, men det är knappast i linje med teorins anda att helt exkludera barn från förvaltandet av staden och därmed utsätta dem för beslut som över deras huvuden avvecklar deras idrottsplats och fördriver dem. Därmed bör idrottsutövarna på Smörlyckan enligt det teoretiska ramverket inkluderas och inkludera sig själva i arbetet med utformandet av staden. Det inbegriper antingen barnen eller deras vårdnadshavare och de förtroendevalda styrelserna i idrottsföreningarna.

Det lefebvrianska synsättet i rätten till staden ifrågasätter det många tar för givet i den liberala demokratin: att förvaltning av mark genom äganderätt och allmänna val är legitimt. Istället vill Lefebvre och förespråkare av rätten till staden att användare av platser ska ta platserna i anspråk och förvalta staden och sig själva på gräsrotsnivå (Mousie 2023, Purcell 2014). Utifrån tankesättet att användare av en plats har rätt att styra över den kan det aldrig vara legitimt att fördriva dessa genom beslut tagna över deras huvuden. ‘

Således blir slutsatserna sammantaget att utifrån ett lefebvrianskt synsätt har lokaliseringsutredningen för Lunds nya sjukhus i grunden varit illegitim eftersom den ovanifrån pekade ut platser som redan har användare, utan att användarna kunde styra. Beslutet att avveckla idrottsplatsen är följaktligen lika illegitimt och följer logiker som maximerar tillväxt och driver människor till utanförskap. Idrottsutövarna borde ha haft rätt att delta i beslutet eftersom de har rätt att utforma staden de lever i.

Borde sjukhuset byggas på Smörlyckan? Det går att argumentera både för att det är fel att fördriva människor från en plats som har nyttjats i generationer, liksom det går att argumentera

för att ett regionalt sjukhus med integrerad forskning tillför mycket mer positivt till samhället än idrottsföreningarna, i synnerhet om det löser sig med rimliga ersättningsanläggningar. Oavsett bör planeringsprocesser för storskalig infrastruktur kunna ha en högre nivå av inkludering och medverkan från de som berörs än vad som har varit fallet i utredningsprocessen för sjukhuset. För att en sådan process ska innefatta verklig medverkan för användarna av platserna som föreslås att bebyggas måste utfallet kunna bli såväl att projektet byggs som att planerna förkastas (och allt däremellan). Om utfallet är givet från början har staten i verkligheten behållit all makt och nivån av medverkan är kvar på den nedre halvan av Arnsteins (1969) steg.

I det här fallet har hindret för en process där platsens användare inkluderas och makt delegeras varit dynamiken mellan regionen och kommunen, samt de bägge aktörernas prioriteringar. Att det enda som nämns i den fördjupade lokaliseringsutredningen om konsekvenserna av att bygga Smörlyckan är att färre idrottsanläggningar riskerar att försämra folkhälsan tyder på att Region Skåne anser att idrottsfrågor och dylikt enbart är kommunala angelägenheter. Ansvar för att lyfta in idrottsföreningarnas perspektiv och intressen som seriösa argument faller därmed på Lunds kommun. Att faktiskt inkludera föreningarna i processen skulle dock, som föreningsföreträdarna påpekade, försvåra utredningen eftersom idrottarna föredrog att vara kvar på sin idrottsplats. Med tanke på att Lunds kommuns styre främsta prioritering var att sjukhuset ska byggas i Lund låg det i kommunens intresse att exkludera detta hinder till Smörlyckan som lokaliseringalternativ, särskilt när Smörlyckan på de flesta andra punkter anses ha fler fördelar än Brunnsög. Resultatet av Region Skånes tillvägagångssätt där de i sin lokaliseringsutredning prioriterar ner hänsynstagande till användare av platsen idag, i kombination med att pressa Lunds kommun att presentera ett genomförbart alternativ, blir ett incitament mot att inkludera idrottsföreningarna i processen.

10. Slutsatser

I det här avsnittet kommer slutsatser från det analyserade materialet att dras för att kunna besvara uppsatsens frågeställningar. Frågeställningarna listas nedan innan respektive tillhörande slutsatser.

- I vilken utsträckning hade idrottsföreningarna möjlighet att medverka och påverka i utrednings- och beslutsprocesserna för lokaliseringen av Skånes nya universitetssjukhus i Lund?

Idrottsföreningsföreträdarna, som representanter för användarna av Smörlyckans idrottsplats, hade en obefintlig möjlighet att påverka beslutet att ersätta idrottsplatsen med ett nytt sjukhus. Nivån av deltagande i processen var obefintlig eftersom ingen dialog ägde rum innan politikerna

hade bestämt sig. Därmed uppnåddes inget steg alls på Arnsteins (1969) trappa över medborgarmedverkan.

Föreningsföreträdarna upplever dock att de blir inkluderade och lyssnade till på ett adekvat sätt i arbetet med att ersätta idrottsanläggningarna som de tvingas flytta från. I den processen, som inleddes efter att beslutet att bebygga Smörlyckan var fattat, uppnår nivån av deltagande den femte nivån på Arnsteins (ibid.) trappa över medborgarmedverkan. Steget, som benämns som blidkning, uppnås eftersom föreningsföreträdarna får sitta med i ett officiellt råd med en fungerande tvåvägskommunikation, men som vid behov fortfarande kan rundas av beslutsfattarna.

- Vilka prioriteringar var avgörande för att Smörlyckan valdes som plats för det nya sjukhuset?

För Lunds kommuns styre var den viktigaste prioriteringen i valet mellan lokaliseringalternativ för det nya sjukhuset att sjukhuset skulle fortsatt vara inom kommunens gränser eftersom de såg det som en stor och viktig investering för kommunen. För att säkerställa att det nya sjukhuset förläggs i Lund blev nästa viktiga prioritering att säkerställa att kommunen kan presentera ett lokaliseringalternativ som Region Skåne är nöjda med och ser som realistiskt.

För både Lunds kommun och Region Skåne var det avgörande att nuvarande samband med Lunds universitet kunde bibehållas.

Det står klart att fokus och kravsättningar i regionens lokaliseringstudning utgick från vad som vore den bästa lokaliseringen för sjukhuset, och att hållbarhetsaspekter kopplat till nuvarande markanvändning på de tre alternativen endast nämndes kort, trots att det skulle kunna kopplas till en av fyra vägledande principer för utredningen (nämligen främjad hållbarhet).

I lokaliseringstudningen framstod Smörlyckan som ett bättre alternativ än Brunshög på grund av två nämnvärda faktorer:

- Brunshög ligger för långt bort från den medicinska fakulteten vid Lunds universitet, och därmed kan principen om att integrera utbildning och forskning i sjukvården inte uppfyllas vid en byggnation av Brunshög.
- Alternativet Brunshög skulle innebära att åkermark bebyggs och att ny bebyggelse planeras utanför befintlig bebyggelse vilket innebär två brott mot fastställda planeringsprinciper i regionens gällande regionplan.

För resterade kravsättningar i lokaliseringstudningen framstod Brunshög och Smörlyckan som relativt likvärdiga. Det befintliga sjukhusområdet sågs som svårt eller omöjligt.

För Lunds universitets medicinska forskning och utbildning är en närhet till sjukhuset en förutsättning, varför Brunnsberg som alternativ beskrivs som problematiskt. Region Skåne såg vikten av att sjukhuset samverkar med Lunds universitet, och Lunds kommuns styre prioriterade både att Region Skåne skulle vara nöjda och att universitetet skulle kunna samverka med sjukhuset.

Sammantaget var integrerad utbildning och forskning med sjukvården den viktigaste prioriteringen för att förlägga sjukhuset på Smörlyckan. Idrottsföreningarnas intresse av att vara kvar vägdes inte in i någon större utsträckning. Region Skånes beslut att se till sjukhusets bästa och inte till helheten utgjorde ett incitament för kommuner som ville ha sjukhusinvesteringen att kunna föreslå bästa möjliga lokalisering utifrån regionens kravprofil oavsett vad marken används till idag.

- I vilken utsträckning stämmer graden av deltagande och inkludering överens med de grundläggande principerna i rätten till staden?

Eftersom rätten att vara med i utformandet av stadens utveckling är en viktig princip i rätten till staden bör användare av en plats (eller möjligen representanter för användarna i det fallet att dessa är för unga) både kräva sin rätt att få delta, och faktiskt delta i utformandet av stadsrummet. Eftersom den här studien finner att beslutet att avveckla Smörlyckan som idrottsplats togs ovanför användarnas huvuden utan att låta dem medverka trots deras försök att göra sig hörda, blir beslutsprocesserna för lokaliseringen av sjukhuset illegitim sett från Lefebvres perspektiv.

Vidare är det nya sjukhuset en stor investering, vilket var ett viktigt argument för Lunds kommuns styre i sin prioritering där man över allt annat ville kunna presentera ett fördelaktigt lokaliseringalternativ till Region Skåne för att kunna säkra att sjukhuset stannar i Lund. Därmed kan beslutet att förlägga sjukhuset på Smörlyckan vara åtminstone delvis drivet av en logik att maximera ekonomisk tillväxt. Enligt Lefebvre (1996 [1968], i Mousie 2023) sådan produktion av staden människor till utanförskap, och leder till att stadens ontologi slutar bestå av människorna som lever i den. Därmed kan det slås fast att beslutsprocesserna kopplat till lokaliseringen av det nya sjukhuset bröt fundamentalt mot de grundläggande principerna i rätten till staden.

11. Diskussion

Ett kvarvarande frågetecken, alltså utöver den här studiens omfattning, är hur nödvändig storskalig infrastruktur bör planeras samtidigt som hänsyn tas till alla stadens invånare. I fallet med Lunds nya sjukhus förordades lokaliseringalternativ på två platser som idag används av människor, men där ingen bor. Om enbart ytor utan någon som använder marken till någonting ska föreslås blir utmaningen ännu större. Antalet lediga stora ytor i en stad lämpliga för ny

bebyggelse tenderar att vara få, vilket politikern gav uttryck för i sin intervju. För att framtidens planering ska kunna bygga nya sjukhus och annan vital platskrävande infrastruktur på ett rättvist och demokratiskt sätt behöver ändå ett system byggas där markanvändning kan ändras och flyttas. Förutsättningen för den framtida rättvisa planeringen måste då vara att alla som berörs av ett lokaliseringalternativ, boende eller användare, på riktigt görs delaktiga i planerings- och beslutsprocesserna, samtidigt som hela stadens behov av ny infrastruktur beaktas. Även om tydliga brister i delaktighet och rättvisa har kunnat konstateras i den här fallstudien är det ingen självklarhet hur ett bättre system skulle se ut. Lefebvre argumenterade enligt Mousie (2023) för att medborgare kan och bör förvalta sig själva på gräsrotsnivå, och därmed fatta beslut om markanvändning kollektivt nerifrån och upp. När det ska konkretiseras leds diskussionen oundvikligen in i en pågående teoretisk diskussion om ifall rätten till staden bör realiseras utomstatligt, eller om delar kan appliceras inom ramarna för rådande liberala demokratiska system. Utan att dyka ner för djupt i den tar Mousie (2023) som exempel att Brasiliens beslut att skriva in rätten till staden i sin konstitution onekligen ledde till förbättrade rättigheter till bostad för människor levandes i slumområden. Samtidigt, skriver han, lät kritiken från förespråkare av rätten till staden inte vänta på sig från exempelvis Purcell (2014) som menar att Brasiliens beslut inte alls frångick äganderätten utan enbart likställer den med rätten till bostad. Här går alltså (minst) en skiljelinje mellan pragmatiker som vill ta steg mot en rättvisare värld inom befintliga system, och purister som drömmer om Lefebvres marxistiska revolution underifrån där kapitalismen och äganderätten omkullkastas.

Oavsett om vägen mot rättvisa stavas revolution och självförvaltning eller reformer inom befintliga system, ger rätten till staden ingen fingervisning om hur intressekonflikter ska navigeras. Attoh (2011) exemplifierar som tidigare nämnt med en motsättning mellan att det går att argumentera för att rätten till staden bör innefatta både rätt till mobilitet och rätt till ren luft, men att dessa kan stå emot varandra beroende på den politiska viljan i staden och hur rätten argumenteras för i sitt konkretiserande. Självfallet går det på liknande sätt att resonera kring att alla som invånare boendes i Lund och Skåne har en rätt till staden som innefattar en god sjukvård med adekvata lokaler och bästa möjliga förutsättningar för tillfrisknande när deras hälsa sviktar, samtidigt som det går att argumentera för idrottarnas rätt till sin livsstil och att inte bli fördrivna. I det här fallet var det Region Skånes och Lunds kommuns beslutsfattare som ovanför idrottarnas huvuden beslutade att sjukvården måste gå före och bör byggas just där. En av Attohs (2011) poänger är att rätten till stadens luddighet när den ska konkretiseras gör att den inte blir applicerbar och därmed inte kan användas så mycket som den förtjänar. Oberoende av om det var fel ur ett lefebvrianskt synsätt måste ett beslut alltid fattas och det är sällan alla kan få sin vilja igenom. Med Attohs (ibid.) slutsats lär det vara få ortodoxa förespråkare av rätten till staden som kan ge uttryck för hur städer ska kunna bygga nya sjukhus när alla lämpliga tomter redan är upptagna.

Sammantaget är rätten till staden ett användbart ramverk för att omkullkasta vedertagna sanningar och peka på drömmen om ett mer rättvist framtida samhälle. När den ska konkretiseras finns det dock luckor och ett vägskäl mellan renlärighet och pragmatism. I mitt tycke är pragmatismen att föredra, både för att det kan leda till framsteg här och nu, och för att inte alla delar av revolutionen och Lefebvres utopi tycks vara självklara demokratiska förbättringar. Pragmatism innebär inte nödvändigtvis att Smörlyckan förblir en idrottsplats, men det skulle erkänna att kommunen som äger marken inte har mer rätt att disponera över den än idrottsutövarna som använder den.

Vägen framåt för projektet verkar vara att det nya sjukhuset byggs på Smörlyckan, och att idrottsföreningarna får nya idrottsanläggningar. De bägge fotbollsföreningarna ser ut att erbjuda anläggningar på olika håll. Det är naturligtvis bra om idrottsföreningarna och Lunds kommun lyckas hitta förslag som båda parter är nöjda med, men föreningarna är endast relevanta för den här studien eftersom de företräder sina medlemmar. Medlemmarna är de nuvarande användarna av Smörlyckan, och det är inte givet att alla kommer att flytta med till de nya anläggningarna. Det tillkommer säkert nya medlemmar som efter flytten får kortare restid till sin närmsta fotbollsförening, men det går också att spekulera i att det för några nuvarande idrottare blir längre restid till den grad att de inte längre har möjlighet att fortsätta idrotta. Dessa har blivit fördrivna från platsen de använder utan att ha fått en ny anläggning lämplig för dem, oavsett hur det går för föreningarna. Att fördriva användare av en plats är därmed i grunden annorlunda från att fördriva människor från sina bostäder, eftersom användarna är stationära beträffande var de lever sina liv. Idrottarna bor där de bor och vart de kan tänka sig att resa beror på deras möjligheter att förflytta sig i staden, vilket i sin tur är beroende av en mängd faktorer som deras ekonomi, tillgång till olika transportmedel, samt barriärer och infrastruktur i staden för att nämna några exempel. Oaktat vägen framåt mot en rättvisare samhällsplanering går det med andra ord att konstatera att förlorarna i det här fallet, utan möjlighet att påverka, blev idrottare som idag lätt kan färdas till sin idrottsplats men som imorgon tvingas göra något annat.

12. Framtida forskning:

Spår 1: Varför var Smörlyckan utsatt? Fallet skulle kunna analyseras utifrån ett egendomsperspektiv. Marken som på Smörlyckan var till största del kommunalt ägd, och Brunnsberg bedömdes vara lätt att köpa upp. I den här uppsatsen diskuteras endast ägande utifrån ett Lefebvrianskt perspektiv där äganderätt leder till utanförskap. Ett intressant forskningsspår är hur mosaiken av fastighetsägare påverkar utredningar, och därmed vilken mark som är mer sårbar vid exploatering för offentlig infrastruktur som exempelvis sjukhus. Skillnaden mellan kommunalt och privat ägd mark borde spela stor roll när användare av mark fördrivs av infrastruktur, beroende av vilken aktör som vill exploatera och vilken som har vilka möjligheter att motstå.

Spår 2: Ytterligare en vinkel är utifrån mark som resurs. Smörlyckan och Brunnsberg betraktades bägge som obebyggda, trots att det idag bedrivs verksamhet på områdena (idrott respektive jordbruk). Ett intressant forskningsspår här blir vad nuvarande bebyggelse och markanvändning påverkar utredningar, och därmed igen vilken mark som är mer och mindre sårbar vid exploatering för offentlig infrastruktur.

Spår 3: Slutligen är ännu ett intressant spår att problematisera kommuners och regioners prioriteringar vid exploatering av ny infrastruktur. I den här uppsatsen har jag analyserat Lunds kommuns och Region Skånes prioriteringar vid utredningen och beslutsprocessen av lokaliseringen av Lunds nya universitetssjukhus. Det gjordes emellertid för att förstå varför nivån av medborgardeltagande i planeringsprocesserna inte var högre. Ett intressant forskningsspår här blir att analysera anledningarna till kommunens och regionens prioriteringar och applicera perspektiv från forskning om nyliberal planering.

13. Källförteckning:

13.1 Litteratur:

Arnstein, S.R., 1969. A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of planners*, 35(4), pp.216-224.

Attoh, K.A., 2011. What kind of right is the right to the city?. *Progress in human geography*, 35(5), pp.669-685.

Haaland, C. & van Den Bosch, C.K., 2015. Challenges and strategies for urban green-space planning in cities undergoing densification: A review. *Urban forestry & urban greening*, 14(4), pp.760-771.

Lefebvre, Henri. 1996. *Writing on Cities*. Translated by Eleonore Kofman and Elizabeth Lebas. Oxford: Blackwell Publishing.

Mousie, J., 2023. Henri Lefebvre's "Right to the City:" Key Elements and Objections. In *The Palgrave Handbook of Environmental Politics and Theory* (pp. 407-426). Cham: Springer International Publishing.

Kuprijanko, A., 2022a Lunds politiker: Ja till idén att lägga sjukhuset på Smörlyckan. *Sydsvenskan*. 10 november.

<https://www.sydsvenskan.se/2022-11-10/lunds-politiker-ja-till-iden-att-lagga-sjukhuset-pa-smorlyckan/> (Hämtad 2024-05-02).

- Kuprijanko, A., 2022b. Regionen: Smörlyckan eller Brunnsög – annars måste sjukhuset krympa. *Sydsvenskan*. 4 oktober.
<https://www.sydsvenskan.se/2022-10-04/regionen-smorlyckan-eller-brunnshog-annars-maste-sjukhuset-krympa/> (Hämtad 2024-05-02).
- Kuprijanko, A., 2022c. Smörlyckan ser ut att bli platsen för Lunds nya sjukhus. *Sydsvenskan*. 7 november.
<https://www.sydsvenskan.se/2022-11-07/smorlyckan-ser-ut-att-bli-platsen-for-lunds-nya-sjukhus/> (Hämtad 2024-05-02).
- Lunds FF. U.Å. *Historia*. <https://www.svenskalag.se/lff/sida/9191/historia> (Hämtad 2024-08-15).
- Lunds SK. U.Å. *Historia*. <https://www.svenskalag.se/lundssk/sida/96963/om-foreningen> . (Hämtad 2024-08-15).
- Lunds universitet. 2024. *Medicinska fakulteten vid Lunds universitet*.
<https://www.medicin.lu.se/medicinska-fakulteten-vid-lunds-universitet>. (Hämtad 2024-08-15).
- Purcell, M., 2014. Possible worlds: Henri Lefebvre and the right to the city. *Journal of urban affairs*, 36(1), pp.141-154.
- SCB statistikdatabasen. [Elektronisk resurs] : *Statistical database*. (u.å.) Stockholm: Statistiska centralbyrån. Tillgänglig på Internet: <http://www.statistikdatabasen.scb.se/>
- Simic, N., et al. 2022. Politiker: Vad vill ni med Smörlyckan?. *Sydsvenskan*. 11 februari.
<https://www.sydsvenskan.se/2022-02-11/politiker-vad-vill-ni-med-smorlyckan/> (Hämtad 2024-05-13)
- Skånes universitetssjukhus (u.å.). *Om sjukhuset*.
<https://vard.skane.se/skanes-universitetssjukhus-sus/om-oss/organisation/> (Hämtad 2024-05-13).
- Stacheli, L.A., Mitchell, D. and Gibson, K., 2002. Conflicting rights to the city in New York's community gardens. *GeoJournal*, 58, pp.197-205.
- Svahn, G., & Agrell, A. 2023. Sorg hos LFF och LSK när Smörlyckan bebyggs. *Sydsvenskan*. 22 november.
<https://www.sydsvenskan.se/2023-11-22/sorg-hos-lff-och-lsk-nar-smorlyckan-bebyggs/> (Hämtad 2024-05-13)

13.2 Offentligt tryck:

Lunds kommun. 1967. *Smörlyckans idrottsområde*. Detaljplan. Stadsplan med beteckning 1281K-284-A598.

Lunds kommunstyrelse. 2022. Protokoll med diarienummer KS 2021/0807.

<https://moten.lund.se/committees/kommunstyrelsen/kommunstyrelsens-sammantrade-2022-11-09/protocol/protokoll-ks-2022-11-09pdf?downloadMode=open> (Hämtad 2024-08-15)

Region Skåne. 2022. *Fördjupad lokaliseringsutredning - Skånes universitetssjukhus i Lund*.

<https://www.skane.se/namndshandlingar/7279366/> (Hämtad 2022-08-15).

Regionstyrelsen i Region Skåne. 2023. Protokoll från 2023-12-12.

<https://www.skane.se/namndshandlingar/22379746/>

Socialdemokraterna i Lund. 2022. *Inrätta ett Smörlyckanråd*. Skrivelse.

<https://moten.lund.se/welcome-sv/namnder-styrelser/kommunstyrelsen/kommunstyrelsens-sammantrade-2022-11-09/agenda/skrivelse-inratta-ett-smorlyckanradpdf?downloadMode=open#:~:text=Sm%C3%B6rlyckanr%C3%A5det%20ska%20best%C3%A5%20av%20en,n%C3%A4mnder%20och%20f%C3%B6rvaltnings%20bjudas%20in> (Hämtad 2024-08-15).

Bilaga 1: Intervjumallar

Förtroendevalda för fotbollsförening

- Vad bedriver ni för verksamhet och vad är era behov (antal fotbollsplaner, anläggningar mm.)?
- Hur många medlemmar har ni, och i vilka åldrar?
- Var bor era medlemmar? Hur tar de sig till Smörlyckan?
- Hur har ni upplevt processen med att besluta om lokalisering för det nya sjukhuset?
- I vilken mån har regionen och kommunen lyssnat på er? Har ni inkluderats i någon av lokaliseringsutredningarna?
- Har kommunen eller regionen några tankar på vart ni kan ta vägen istället?
- Vad har ni för tankar om var sjukhuset borde byggas?
- Om sjukhuset byggs på Smörlyckan, vad vore den bästa vägen framåt för er?
- Ser ni att något av alternativen för ersättningsplaner som har lyfts kan täcka era behov inom rimligt avstånd för era medlemmar?

- Socialdemokraterna tog initiativ till ett Smörlyckan-råd för att föra en konstruktiv dialog med er idrottsföreningar. Hur är er erfarenhet av det här rådet?

Politiker från Lund

- Vad var avgörande för att du och ditt parti förordade en lokalisering på Smörlyckan/Brunnshög?
- Fanns det någon lokalisering utöver dessa två som ni i ert parti hade föredragit eller ville utreda vidare?
- Hur upplevde ni regionens agerande och prioriteringar i processen med att besluta om lokalisering för det nya sjukhuset?
- Håller du med om att regionen hotade att förlägga sjukhuset i en annan kommun?
- Hade du önskat agera på något annorlunda sätt om regionen inte hade haft lika bråttom?

- Vid en lokalisering på Brunnshög, hade det gått att nå kommunens klimatmål och det uppsatta tredjedelsmålet om Brunnshögs trafikslag?
- Är det något du vill lägga till?
- Nu när Smörlyckan är beslutad om, hur ser vägen framåt ut för Smörlyckans idrottsföreningar?
- Går det att förse barn på Norra Fäladen och i centrum med fotbolls- och tennisplaner på cykelavstånd utan Smörlyckan?
- Finns det förutsättningar i Lund för alla föreningar att få tillgång till motsvarande idrottsanläggningar som de har idag?
- Upplever du att idrottarna som använder Smörlyckan idag har inkluderats i processen och blivit hörda?
- Borde föreningarna ha inkluderats mer i utrednings- och beslutsprocessen?